21 JUN 1955

No. 24—Vol.-LIII

Friday,
17th June, 1955

Registered at the G P O as a Newspaper

Price 6d.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

National Life—What It Means

[The following article by a European friend in England was published in 'Indian Opinion dated 3rd April 1907. Being suitable to the present circumstances we cannot resist the temptation to reproduce it for the benefit of our readers] :

".....The lessons of past point unmistakably to the old, old teaching that "not by bread alone can man live the life whereby he is other than beast," to the moral that larger ideals must supersede the old littleness of narrow ambition, that is if the community is to escape the dissolution that overtakes all things in nature that fail to exert themselves to growth and progress. The law is inflexible. Either advance or retire in favour of that which will, and the national life can thrive only by the sacrifice that the individual lives make to nourish it. Such is the lesson of history. In no other way, save by the sacrifice of individual interests upon the altar of National need, have these larger organisations we call a Nation ever risen to true greatness, and past pain and present humiliation nay, without much difficulty, be treated, in our case, to a lack of unity, and absence of public spirit, in a word, to a fallacious exalting of the individual above the communal interest.

Of Greater Importance

The salvation of the Indian people of South Africa rests with itself—lies in the recognition and fulfilment of its National duties. It may seem easier to reproach the oppressor, than to take ourselves seriously in hand and make good our own deficiencies. but in the economy of Nature the practice is unsound. Injustice, oppression, intolerance and expediency employed for the scoring of some temporary advantage, all bring their own fitting reward. There need be no fear that the sower will reap other than what he has sown, Unerring is the swing of the pendulum, and in very truth God is not mocked. The ways of the good law are subtle and ofttimes beyond our feeble understanding. We are prone to bemoan our fate, and curse the rigour of our lot, forgetful that it is largely of our making, and, what is of still greater importance, that it is a necessary schooling through which we must pass to be fitted for higher uses. Thus the whips that scourge may become a benefit, and indeed, who shall say that they have not done us kindly service albeit unwittingly, and perhaps with contrary intent, if, from very fear of their hurt, we are aroused out of our lethargy and self-content, to take the road necessary to our advancement and National self-preservation. And to those, in whose hands Fate has entrusted the lot of this humbler Eastern people, I would plead for the recognition of the larger life—that life that knows no limitations of race or nation or colour; the life that courses equally through every unit in the vast human family, the brotherhood of Man. For the brotherhood is a fact, however unpalatable, and whilst not necessary synonymous with artificial equality unquestionably imposes upon the dominant members of the family the duty of preserving the interests of the subordinate and weaker. Nor is this duty affected by the existence of differences of habit, tradition or other accidentals, however strange or even repugnant. Monotone is not harmony, and the quality of toleration is not greatly exercised in suffering merely what is agreeable.

The Way Of Destruction

The ruler is doomed who abuses his opportunity for service to his subjects. The strong who use their strength for selfish ends, who in place of raising up the weaker and less advanced, prostitute their powers by exploiting them, are going the way of destruction. The finger of Time points this moral in every page of the world's history. But is this not the old false path that the dominant white people of South Africa are blindly taking in their conduct towards their brothers of the East? Are we not once again spectators and players in the old drama of the bartering away of a birthright for a mess of pottage? The reckless abandonment of the tried and trusted albeit old fashioned, principles—these strong rocks of justice, good faith, and succor of the weak—for the seductive but impermanent advantages of a policy of expediency, can only land us eventually in the quicksands of National disaster. We may sneer at considerations of this kind as merely sentimental. Cynicism is a cheap commodity. But this much is certain that at the back of the little we know there is a vast ocean of what is unseen, and it would indeed seem that there is a destiny behing the outward life of nations, that sustains them whilst in the path of righteousness, but abandons them as unfit for further service in the great purpose of things, as surely as they abandon it. This much at least history does teach. Shall the lesson go unlearnt?

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones ?

Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY, the best of all Gifts.

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The
New India Assurance
Company Limited

Principal Controlling Officers:
Rustomjee (Pty.) Ltd.

140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.

NEW NYLON SAREE MATERIALS
——JUST ARRIVED——

Gold Striped Fancy Nylons 48" 12/6 yd	Real Benares and Jari Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.
Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.	Georgette Jari Work Sarees All colours. £4-10-0
Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.	Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0
Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.	
Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.	
Coloured Georgettes 45" 3/11yd.	

BLOUSES
Printed Georgette and Bemberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.

CHILDREN'S SCHOOL WEAR
Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.

CHAMPALS !
Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair
Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE
39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

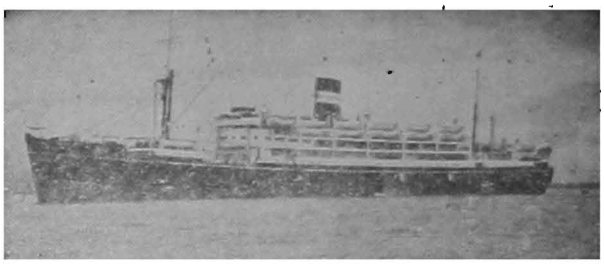

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Karanja arriving 29th June. Sailing 4th July.
S.S. Kampala due 29th July. Sailing 3rd August.

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without	food	£83—10—0
Second "	"	"	"	55—0—0
Third Class Bunk				28—10—0

Muslim Special Food £11—10—0 Ordinary Food £4—17—6
Hindu Special Food £10—3—0 Ordinary Food £4—5—6

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—
SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.
390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.
Tel. Add. "KARAMAT."

INDIAN OPINION

FRIDAY, 17TH JUNE, 1955

The Senate Bill And Ourselves

WE Indians in particular and the non-Europeans in general have not been interested in the Senate Bill beyond seeing the tussle between the Nationalist Party and the Opposition Party, for the simple reason that the South African Constitution has meant nothing to us. We are a voteless people. Some have a partial vote which is worse than having no vote, since it would be said that they have the vote and yet it could never be effective. The few Europeans in Parliament who represent the Africans certainly try to do their best and they are to be deeply thanked for it. But beyond voicing their sentiments their presence there too is ineffective. If they are found to be too vociferous they can be thrown out as has been done in the case of Mr. Sam Kahan and others. So more effective noise can be made outside Parliament than inside.

What has the Constitution meant for us? Even when the British Government had a say in the Government of South Africa the position was camouflaged in order to take away the political rights of the Indians. That is how the Indians first lost the Parliamentary franchise and later under the South African Constitution the Municipal franchise, which they enjoyed in Natal. They still have it in the Cape but now under the present regime it is just a matter of time before it will be lost. So the Coloured vote too will go the same way as the other has gone.

The tragedy is that there is not a Party in South Africa which will stand up for principle irrespective of all material advantages or disadvantages. The Liberal Party is in its infancy and it has come into existence because it has been far sighted enough to realise that in time to come their own sins will recoil on them as indeed they are. The United Party has not yet realised that fact notwithstanding all the knocks it has already got and is still getting. We are somewhat grieved at the attitude of Mr. J. G. N. Strauss, the leader of the Opposition. He began well as successor of the late General Smuts but he has not had the strength to stand up against the onslaught of the Nationalists. His Party has no set principles. It has been wavering all along and the Nationalists have been fully justified in saying that the United Party does not know where it stands. Nor do we know where it stands with us nor where we stand with it. The Nationalist Party has made no secret of the fact as to where it stands and we know exactly where we stand with it.

Mr. Strauss in his latest statement is reported to have said in reply to a very pertinent and direct question put to him as to whether the United Party would restore the Coloured people to the Common Roll when again returned to power, that

> "My answer is that a reply to that question would be premature because the exact nature of the steps proposed by the Government is as yet secret and we do not know whether, when completed, it would be possible ever to entrench anything again whether franchise or equal language rights."

We cannot imagine a more evasive answer. Surely if it has been possible for the Nationalist Party to do the wrong thing when it came to power it should be possible, nay, it should be the determination of the United Party to do the right thing at all costs when it came to power.

The South African Labour Party, we are unhappy to have to say, has not, stood up to its traditional policy of no discrimination based on race or colour. Human frailty has led it astray where its selfish interests have been involved. We however admire the Party for the statement reported to have emanated from its leader, Mr. Alex Hepple. The latter is reported to have said that.

> Mr. Strauss in speeches had reiterated previous assurances that when the United Party came to power it would restore the voting rights of the Coloured people. With these views the Labour Party heartily concurred and therefore supported the United Party. It now seems that Mr Strauss has had second thoughts, and does not feel as strongly on this principle as he once did. His changed attitude will be acclaimed by the Nationalists and the Conservative Parties as a great victory. It is a bitter blow to all those who vigorously and faithfully supported the United Party and the Labour Party in their uncompromising defence of the Coloured vote."

The leader of the Labour Party has expressed the true feelings of the non-Europeans and their sympathisers. The only way to fight against the oppression of the oppressed people is to make common cause with them. Unless that is done the evil forces will remain in the ascendancy and will continue to grow in strength.

NOTES AND NEWS

Mr. Strauss Taken To Task

WHILE going to Press we are happy to note a report appearing in the daily papers of Dr. Bernard Friedman M.P. for Hillbrow, and several other U.P members having strongly protested and dissociated with Mr. Strauss's statement as quoted in our leading article. "In our opinion" they said, "the only possible answer on such a fundamental question of principle is a clear and unequivocal 'yes.' "The statement issued by Mr. Strauss on behalf of the United Party," they go on to state, "will inevitably be interpreted as a serious departure from the strong stand which has hitherto been maintained by the United Party and will deprive the struggle the Party has waged over the constitutional issue of its moral basis."

Congress Of The People

"The Convention of Vreeniging was sectional, not representative of the South African people, but the Congress of the People is different, it is an assembly of all races—not sectional and it was therefore essential that all people who desired freedom in South Africa make their demands for democratic rights on the freedom charter," said Dr. W. Z. Conco, deputy President of the African National Congress, when he opened the second meeting of the Coastal region of the Congress of the People in Durban on Sunday, June 12.

The Natal Action Committee constituting the African National Congress (Natal), The Natal Indian Congress and the Congress of Democrats met to appraise delegates to the Assembly of the Congress of the People of the final preparations for the great assembly which will meet on the 25th and 26th June, in Kliptown, Johannesburg. Delegates from all parts of Natal and from the other Provinces of the Union will be representing their districts, towns, reserves, factories and their respective organizations at this unique conference, when a freedom charter will be formulated. A feature of the Assembly will be an open invitation and with credentials to the police to attend the conference

Judge Criticises Cato Manor's Disgraceful Conditions

Cato Manor was described by Mr. Justice J. R. Brokensha in the Durban Supreme Court last Tuesday as the "ho[illegible] and vice and a [illegible] Durban."

Mr. Justice Brokensha was giving judgment in the case where seven Natives, two of them women, were found not guilty and discharged on a charge of murdering a Coloured, Horace Isaac, at Cato Manor on April 21.

"During the trial the Court made an inspection in loco and once more found the decrepit living conditions — unhygienic and squalid—lack of privacy and sanitation and overcrowding, which have always been found when it has been necessary to visit Cato Manor, which has so rightly been described as the hot-bed of crime and vice and a disgrace to Durban,' said Mr. Justice Brokensha.

Judgment Set Aside

The Appeal Court set aside, on Friday, a judgment dismissing the claim of Lookhat Brothers and Company (Pty.) Ltd., against the Minister of Finance for the [illegible] duties aggregating about £23 1000, paid under protest by itself and by other merchants who had ceded their claims to the company.

The company's appeal was allowed with costs.

The duties in question were special suspended duties charged under Government Notice 2952 of December 31, 1953. The goods in the present case were piece goods which, if imported for use in the bagmaking industry, enjoyed preferential treatment under the notice.

In the Durban and Coast Local Division of the Supreme Court, the company unsuccessfully contested the validity of the notice on the ground of the preferential treatment afforded by it.

The Appeal Court upheld the Company's contentions, and set aside the judgment of the Natal Court.—Sapa.

STRAUSS'S STATEMENT CONDEMNED BY HIS PARTY MEMBERS

A GROUP of seven United Party members of Parliament who were dissatisfied with Mr. Strauss's statement are reported to have drawn up the following protest and presented it to Mr. Strauss on Monday afternoon:

"The question has been put squarely to the United Party whether on being returned to power it would restore the Coloured voters to the Common Roll should the Nationalist Government succeed in removing them by fraudulent means.

"In our opinion the only possible answer on such a fundamental question of principle is a clear and unequivocal 'yes.'

"The statement issued by Mr. Strauss on behalf of the United Party will inevitably be interpreted as a serious departure from the strong stand which has hitherto been maintained by the United Party and will deprive the struggle the Party has waged over the constitutional issue of its moral basis.

"In the circumstances we are obliged to dissociate ourselves from the statement issued by Mr. Strauss on behalf of the United Party."

After the protest was made to Mr. Strauss, negotiations started between him and the dissatisfied. As a result of the neg[illegible]ions, further policy statem[illegible] was issued. Dr. Friedman (according to a 'Mercury' report) indicated that he could not associate himself either with the original statement issued by Mr. Strauss or with the new statement issued by the caucus.

The following is the full text of the policy statement issued by Mr. Strauss after the caucus meeting:

"Unfounded doubts appear to have arisen in the minds of some people regarding the effect of my statement which should have been read against the background of past policy statements.

"Our attitude still is what it has always been. That attitude was expressed in the minority report on the Separate Representation of Voters Bill and by me in Parliament more than once.

"We stand for the principle of the retention of the Coloured voters on the Common Roll. We stand by our past pledges to the Coloured people. We believe that the Nationalists' action in seeking to remove the Coloured voter from the Common Roll and to substitute group representation would be a grave injustice to the Coloured people and a great disservice to South Africa.

"We believe it is in the best interests of both Europeans and Coloureds to retain the common franchise laid down in the South Africa Act. For thereby we as Europeans will be keeping as allies in our struggle to maintain Western civilisation the hundreds of thousands of Coloured people who have loyally served South Africa in the past and who have, up to now, largely resisted the blandishments of Communism and other subversive appeals.

"In our view it is better that the Coloured man should be able to exercise his vote as an ordinary citizen on the hundreds of issues economic and otherwise, that affect the lives of us all, than that he should be forced to become a member of an anti-European racial bloc. That, too, was the idea of General Hertzog and General Smuts.

"On the one hand we have to distinguish between the principle itself of retaining the Common Roll franchise and on the other hand its retention as an entrenched right.

"As I stated in my speech on the third reading of the Senate Bill, one result may well be that this measure will be used for the elimination of Section 152 of the South Africa Act, that is, the machinery by means of which entrenchments are made by a two-thirds majority. That means that every entrenched right will fall with it and also that no machinery will exist which will make future entrenchments possible.

"This is due to the fact that a law made by one Parliament can be repealed by the next Parliament, for no Parliament can bind its successor.

"At the moment it is not easy to see a clear path through the legislative jungle created by the Government measures tampering with the Constitution. All we can promise is that on our return to power we will, in consultation with the Coloured people, set right the grave injustice done to them in the best way open to us at that time and in the form which will serve the best interests of South Africa as a whole."

Dr. Friedman's refusal to associate himself with the statement might first lead to his expulsion from the United Party Parliamentary caucus and later to his expulsion from the Party itself.

Dr. Friedman made it clear to the 'Natal Mercury' that he was going back to his constituency to put his viewpoint to his constituents. If his constituents did not endorse his action he was willing to resign and fight a by-election.

HINDUSTANI FILM RECORDS

Aar Paar	SAD.	175 to 181	4.	1 11 0
Aah	"	87 " 91	5.	1 18 9
Aan	"	58 " 62	5	1 18 9
Amber	"	76 " 81	6.	2 6 6
Anarkali	"	120 " 125	6.	2 6 6
Albela	"	37 " 42	6.	2 6 6
Awaara	"	32 " 36	5.	1 18 9
Anhonie	"	92 " 94	3.	1 3 3
Boot Polish	"	174 " 177	4.	1 11 0
Baazi	"	20 " 23	4.	1 11 0
Baiju Bawara	"	95 " 101	7.	2 14 3
Babul	"	155 " 159	5.	1 18 9
Dastan	"	160 " 164	5.	1 18 9
Patita	"	195 " 197	3.	1 3 3
Ramzan ki Barkat	"	43	1.	7 9
Sagai	DSE.	8 " 12	5.	1 18 9
Sangeeta	"	25 " 29	5	1 18 9
Saqi	SAD.	82 " 86	5.	1 18 9
Sajan	"	1 " 4	4.	1 11 0
Sapna	N.	25834-25838	5.	1 18 9
Surdas	P.	10718-10721	4.	1 11 0
Taxi Driver	SAD.	184 " 187	4.	1 11 0
Tarana	"	63 " 67	5.	1 18 9

Single Records at 7/9 postage and packing extra.

C.O.D. Orders accepted throughout the Union and Rhodesia.

We are Agents of FILM INDIA in English
Single Copies at 6/9 each. Postage Free. C.O.D. 1/- extra.
Yearly £4—0—0, postage free.

NAVJAWAN Magazine in Gujarati only. Monthly issue.
Single Copies 2/3 each Postage free.
Yearly £1—6—0, postage free.

AZAD CAFE

11a Kort Street, (First Floor,) Johannesburg
P.O. Box 3379, Telephone: 33-8583,
JOHANNESBURG.

LITTLE JUSTICE IN THIS PROCEDURE

By C. W. M. GELL

IN his third reading speech on the original Group Areas Act in 1950 Dr. Donges said:—"This is one of the major measures designed to preserve White South Africa, while at the same time giving justice and fairplay to the non Europeans in this country."

The latter part of this assurance is supposed to be in the hands of the Land Tenure Advisory Board. Section 26 of the Act prohibits the proclamation of any Group Area until the Board has held an investigation and reported to the Minister under Section 27. This section compels the Board to "enquire into and by means of a written report advise the Minister in regard to the desirability *or otherwise*" of making such a proclamation, in any area. The two italicised words are often forgotten today!

As the Minister was at great pains to stress more than once in his speech, the Board "would sit as a judicial body" and hear all interested parties before making its recommendation. Of course, "as a judicial body" does not mean it *is* a judicial body. It is, in fact, a body of men appointed by the Minister, exclusively from one race group and (within that group) exclusively from one language section, without necessarily any judicial training at all.

Quasi Judicial

In its early hearings, however, it took considerable trouble to create an atmosphere of impartiality about its proceeding which might fairly have been described at that stage as "quasi-judicial." But like most legislation intended drastically to interfere with individual rights under the guise of magisterial procedure the Group Areas Act soon developed "loopholes," as its prospective victims fought back. And the Board appointed by the Minister to carry out his policy had to resort to methods markedly more "quasi" than "judicial" in order to get on with the job.

In the first instance, this involved denying a hearing to the Indian Congress. When the Congress vindicated its right to be heard by an action before the Supreme Court, the first amending Act (rushed through the Assembly in February) gave the Board unfettered discretion to refuse personal hearings. In its statement to the Court the Board specifically denied that it was a quasi-judicial body or that the principles of natural justice were applicable to its hearings. Yet in he debate on the amending Bill Dr. Donges affirmed that the Board "would follow the principle of natural justice," though he thought this would be discharged by providing for written representations from interested parties.

Principal Target

It has been obvious from the beginning, especially in the Transvaal platteland, the Indian trading communities were a principal target of the Act. With a unanimity which could only have been officially inspired—and was admitted publicly to have been so by counsel for White River on November 5 last year—every Transvaal town proposed to evict its Indians onto bare veld outside municipal boundaries, usually in the direction least propitious for their trade. After what happened at Nylstroom, Lydenburg and Nelspruit the architects of this policy have become understandably reluctant to expose their underlying motives to the hazards of oral evidence and cross-examination before the Board.

The first amending Act has minimised that possibility. But the second, or Further Amendment Bill, now pending, seeks to close another loophole by empowering the Board to reject proposals it does not consider should go to full investigation. The point of this amendment can best be illustrated in the case of a town whose proposals have come to a public hearing this week.

Late in 1953 the Board called for proposals for Rustenburg from "any interested body or person or group of persons." The Town Council responded with the usual total eviction proposal for the entire Indian community of 700 persons However, these Indians inhabit a fairly compact, homogeneous area which (with the addition of some contiguous vacant land for expansion) could conveniently be proclaimed the Indian Group Area, if the pressure of official policy and competing business interests could be resisted. Thirty-seven European residents, therefore, decided to test the intentions of the Town Council and the Land Tenure Board in regard to "justice and fairplay" by putting in a proposal to that effect

After an ineffective attempt to rule the proposal inadmissible because it incidentally protested against the Council's plan, the Board agreed in November 1953 that "your proposal will be referred, with all other proposals, for the necessary investigation and report to the Minister. On January 7 this year the Board advertised the Rustenburg proposals for comment and objection by means of written representations. Interested persons were invited to inspect a map in the Town Clerk's office, on which the proposed Indian area would be marked "I". On the map both the area proposed by the Town Council and the area proposed by the thirty-seven Europeans were clearly delineated.

Memorandum

On the assumption that both proposals were being advertised, a long memorandum was submitted on behalf of the thirty-seven Europeans, objecting to the Council's proposal and supporting their own as both less unjust and less expensive Extracts from this representation, dated February 3, were quoted in the Johannesburg, Cape and Natal press. As Rustenburg's weekly paper seemed reluctant to discuss the matter at all, one of the thirty-seven eventually wrote a letter to the editor which was published on February 25. Within a week the writer of that letter received an Afrikaans communication from the Board in Pretoria (though his letter and all previous correspondence with the Board had been in English), telling him that only the Town Council's area was in fact advertised and that the area proposed by the thirty-seven "would not be advertised for investigation unless good reasons for such a step are advanced."

Reference back to the Town Clerk's office disclosed that, although both proposed Indian areas were clearly demarcated on the map, only the Council's was marked with an "I" and that the inscriptions on the map describing the delineation of the areas were given in Afrikaans only—a further cause of the misunderstanding.

The extraordinary feature of this case is not the Board's eventual ruling (after some further correspondence) that it will not advertise the second proposal—a decision which can, of course, be challenged elsewhere in fact and law at an appropriate time But it is the fact that months before the Further Amendment Bill (not yet law) gives the Board full and unambiguous power to reject proposals without investigation, it was in fact doing this In making its advertisement on January 7, it simply ignored the proposal of the thirty seven, made originally in October 1953 and promised "for necessary investigation and report to the Minister;" it ignored their memo of February 4 in which, if it had been read, their misapprehension about the advertised areas must have been obvious, but it reacted instantaneously to a letter in a remote platteland weekly three weeks later when this was brought to its attention, presumably by some member of the Town Council whose plans the letter-writer questioned on grounds of injustice and extravagence.

Thus, in a concrete instance, is brought home how little reliance can be placed upon written representations submitted to the Board, unless supported by th right to appear personally or through counsel at the hearings and to cross-examine those who originate any proposals.

In advertising the Town Council's plan and not the other, the Board is, in fact, making a decision on the merits of the case it is supposed to be still investigating. In doing this, it declares that it is neither obliged" nor "prepared" to give its reasons.

This is not "natural justice" in any shape or form.

Mad Race For Armament

Who can dare limit God's power of undoing wrong? One thing is certain. If the mad race for armaments continues it is bound to result in a slaughter such as has never occurred in history. If there is a victor left the very victory will be a living death for the nation that emerges victorious. There is no escape from the impending doom save through a bold and unconditional acceptance of the non-violent method with all its glorious implications. If there were no greed, there would be no occasion for armaments. The principle of non-violence necessitates complete abstention from exploitation in any form.

—Mahatma Gandhi.

Cuticura
ANTISEPTIC OINTMENT
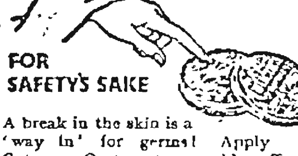
FOR SAFETY'S SAKE
A break in the skin is a 'way in' for germs! Apply Cuticura Ointment—quickly. To rapidly restore skin health. To combat infection. To allay soreness, and to keep the injury clean and comfortable while it heals.
FOR CUTS AND SCRATCHES
551

LIBERATION OF GOA

PRIME MINISTER RULES OUT 'POLICE ACTION'

ADDRESSING a public meeting attended by over 100,000 people in Poona recently, the Prime Minister Mr. Nehru ruled out police action or use of force by the Government of India to liberate Goa from the Portuguese. He said that he would stick to the policy of peace in settling the Goa issue, even if it meant delay of months, or even year, in freeing the "pocket." The Prime Minister said that while he conceded the right of Indians to go to the assistance of their brethren in Goa he did not want any mass Satyagraha by the Indians

European Tour

The Prime Minister referred to his European Tour and said that he was not going with any special purpose India was in the thick of contemporary world affairs and it was beneficial to meet the leaders of other nations and have frank exchange of views with them

India's relations with the United States as well as with the Soviet Union and China were good and this had cast certain burden on her, perhaps not an unpleasant burden. India felt that she could do something positive to further the cause of peace in the world. As a result of Mr. Krishna Menon's recent visit to Peking the atmosphere had become somewhat better.

No Special Message

Mr. Nehru said that he had not sent any special message through Mr. Menon—but had just conveyed India's readiness to do her little bit for the cause of peace. India, he said, did not want to fight with any body to solve her external problems, whether they related to Protugal, Pakistan or Ceylon. There were differences with Pakistan, and Ceylon too, but they would be ironed out by negotiation and according to the "principles laid down by this great country."

Re-Union Of Goa

Turning to the problems nearer home, the Prime Minister said that the Re-Union of Goa, with India was inevitable It was only a matter of time. There could be no two opinions about the future of Goa; it was only a question of approach. He said that he wanted to make it clear that there was going to be no police action against the Portuguese authorities in Goa The question was as to how to remove the Portuguese rule in a dignified and peaceful manner and, he said, no doubt that problem would be solved.

The Prime Minister said that India's approach was that the Goa problem should be solved in such a manner as would not create any new problem in its wake. Efficacy of this approach had been demonstrated in the former French Settlements in India India had gained a certain status in the world on account of her peaceful approach to all problems If that policy was abandoned in the case of Goa, it would only affect adversely the historic contribution which India was making to world peace.

About those who criticised the Government's policy on Goa, Mr. Nehru said that the problem could not be solved by shouting about excitedly. He had every sympathy for those who were facing all kinds of difficulties in the true spirit of Satyagrahis. But it was not Satyagraha to go about shouting and saying that somehow the Government's hands should be forced on the Goa issue If a large number of Indians marched into Goa it would only militate against the indigenous and spontaneous character of the Goan freedom movement.

Mr. Nehru said that he always believed that the struggle for freedom must be mainly the affair of the Goans. They were coming forward in large numbers to take part in the struggle and he was confident that they would free themselves. Naturally they had every right to expect assistance from their kith and kin across the borders. But all the same the world should not gain an impression that the Indians were conducting the Satyagraha movement.

The Government of India, he said, was, in its own way, attempting to solve the question. Day in and day out "we are pointing out to the Portugese the futility of their continued obstinacy in sticking to a corner of India when the Britishers and the French left—seeing the writing on the wall."

The Prime Minister said that he conceded the right of the Indians to go to Goa as Satyagrahis because it was an "undisputed fact—the fact beyond all doubts—that Goa is a part of India." But "my only appeal is that the Goans should spearhead the movement. The Portuguese have been telling the world that the Goans are happy under them and that it was we who are interested in wresting on the unwilling people their rule."

DISCUSSIONS WITH TOP SOVIET LEADERS

PRIME MINISTER NEHRU IN MOSCOW

PRIME Minister, Mr. Nehru, has had a round of discussions with top Soviet leaders, which included a meeting with the Soviet President Marshal Voroshilov.

Mr Nehru began his talks on June 8, when he called on Mr. Molotov at the Soviet Foreign Minister's residence on the outskirts of Moscow. He was accompanied by the Indian Ambassador Mr. K. P. S. Menon. Afterwards he drove to Marshal Bulganin's residence and was with him for about 90 minutes.

The Prime Minister spent a good part of the day visiting places of interest in the Soviet Capital.

Kremlin Visit

Large crowds lined the Red Square in Moscow and cheered Mr. Nehru as he entered the Kremlin One of the places Mr. Nehru visited in Kremlin was the wing in which Marshal Stalin lived and worked. The Prime Minister then visited the Mausoleum where embalmed bodies of Lenin and Stalin lie in glass cases, placed side by side, and placed wreaths.

Mr. Nehru next visited the graves of the famous Russian leaders, whose ashes are resting in separate vaults in the walls of Kremlin.

Mr. Nehru spent nearly two hours in the Kremlin Museum which houses the personal effects of the Romanoffs rulers of old Russia. These include clothes and jewellery and ancient armour.

Among Workers

The Prime Minister visited the Stalin Automobile Factory, where the workers gave him a warm welcome. They pushed each other, broke police cordon and mobbed Nehru The warmth of the spontaneous welcome was remarkable. Two hours before the Prime Minister was scheduled to visit the factory, approaches to it were crowded He was shown two huge Lathes to be exported to China.

Lunch With Molotov

The Soviet Foreign Minister Mr. Molotov gave a luncheon in Mr. Nehru's honour on June 8. The luncheon, says 'Tass" was held under "conditions of exceptional cordiality and friendship." The Soviet Government was represented by Marshal Bulganin, Mr. Malenkov, Mr. Saliurov, Mr. Khrushchev and the Deputy Foreign Minister Mr. Gromyko.

The Soviet Ambassador in India, Mr. Menshikov and head of the Protocal Division of the Foreign Ministry Mr. F. Molochkov were also present.

Peace Area

The Press Trust of India says that it was a most interesting and quite informal function. Mr. Molotov spoke of the Indo-Soviet friendship. The Soviet leaders emphasised not only India's efforts to keep out of war but also her endeavour to create an area of peace.

Later the Soviet leaders attend a dinner given by the Indian Ambassador Mr. K. P. S. Menon in honour of Mr. Nehru. They stayed at the Indian Embassy for more than three hours.

Mr. Nehru began toasts by proposing the health of the Soviet President, who was also present and of the Government and the people of the Soviet Union. He said that both India and Russia wanted friendship, which was continuing to develop "though our methods are naturally governed by our own traditional history and geography."

The speech in reply was made by Mr Khrushchev, the Soviet Communist Party leader, who was the main speaker from the Soviet side at the dinner.

Mr. Nehru also read a message of greetings to the Soviet President from India's President, Dr. Rajendra Prasad.

How To Eat Mangoes

The Indian Ambrssador told pressmen that the Soviet Leaders had enjoyed the Indian dishes specially mangoes, which some of them had never seen before. "We had to show how to eat them." Mr. Menon presented to Mr. Molotov a bag of mangoes to take with him on his journey to San Francisco, where he is attending the 10th anniversary celebrations of the United Nations. Mr. Molotov stayed with the other Russian leaders for the whole of the three hours, though he was due to leave four hours later for New York. A crowd of about 100 waited for four hours outside the Embassy to see Mr. Nehru. After the Soviet guests had left Mr. Nehru saw the crowd on the

other side of the road and with his daughter walked over to speak to the Russians—many of them children As they saw him cross the road, the crowd burst into shouts "Greetings to you Prime Minister Nehru." The spontaneous action of Mr. Nehru had delighted them.

The Prime Minister addressed the crowd briefly in English, which was translated into Russian-"I am very grateful for this welcome. I am sorry I have kept you waiting all this time." The crowd roared back: "We are very happy to see you, Nehru."

* * *

The Soviet Prime Minister is rarely seen driving in Moscow in open car. The open Zip Limousine, which Marshal Bulganin shared with Mr. Nehru and the only interpreter and an army officer travelling with them, bore the Indian flag on the left side and the Soviet flag on the right. Marshal Bulganin sat on the left of the Indian Prime Minister.

Direct Radio Telephone

A direct Radio telephone service between India and Soviet Union was opened on June 4. This latest link brings the total number of countries with which India has a direct radio telephone link to 14. Before independence Britain was the only country with which India had a radio telephone connection. The newly linked countries include China, Burma, Indonesia, Japan, Egypt and Switzerland.

It is also understood that India will have soon direct telephone link with Warsaw.

Indian Cultural Delegation

An Indian cultural delegation, led by Mr. A. K. Chanda, India's Deputy Minister for External Affairs, consisting of 47 Artistes, representing the various schools of Indian dancing and music, left Delhi for 8 weeks tour of China.

Discovery Of India

"Discovery of India," by Prime Minister Nehru has just been issued in a Russian translation by the Foreign Literature Publishing House, according to reports from the Soviet News Agency 'Tass.'

Short Stories

A new collection of short stories by Poet Rabindranath Tagore has been published in Moscow. A Soviet News Agency says that there have been fifty editions of Tagore's books in the Soviet Union after the October Revolution

CONGRATULATIONS TO THE BRITISH CONSERVATIVE PARTY

'The African Home News' (of Bulawayo, Southern Rhodesia) dated June 4, writes:—

'THE African Home News, in common with many other newspapers in various parts of the world wholeheartedly congratulates the British Conservatives on being returned by the electorate with a bigger majority.

We think this is particularly a personal triumph for Sir Anthony Eden who has given almost a lifetime of magnificent service to the cause of his people in the Foreign Office. Having highly qualified himself by studies in foreign affairs, Sir Anthony has since distinguished himself everywhere as a great lover of peace. It can hardly be denied that as Foreign Minister he spared no efforts to bring together friend and foe in reconciliation at various peace conference.

Sir Anthony is reputed as a high-principled man and, as far as is known, has never compromised his reputation by doing what he believed to be wrong and unjust. This, for instance, was proved by his resignation from the Chamberlain Administration in 1938 when he disagreed with Mr. Chamberlain as a result of Mr. Chamberlain having started "new conversations with Italy before the old engagements had been fulfilled." One of the famous Sir Anthony's expressions is that "agreements that are worth while are never made on the basis of a threat."

This shows that Sir Anthony is a lover of peace; he, however, does not and never likes peace at any price. He liked peace with honour and, needless to say this view is shared by leading world statesmen.

No doubt, Sir Anthony will be able to get the benefit of the sage advice of his predecessor, Sir Winston Churchill, who has also been returned by his constituency. Sir Winston has mellowed with age and his knowledge of Commonwealth and world affairs is unsurpassed.

It is generally agreed that the change in the leadership of the Conservative Party may not mean a fundamental change in the policies of the Churchill Administration in view of the fact that Sir Anthony himself was mainly instrumental in formulating those policies.

If this is the case, then it is a fair assumption that there will be no tampering with the Constitution of the Central African Federation. And many people are pleased with this because they feel that the Federation has not yet had enough time to prove whether it is a good thing or not.

Although we were among people who opposed the introduction of the Central African Federation for reasons which were not strong enough to persuade the then British Government to torpedo the Federal Scheme we, however, are now prepared to support the Federation because we are satisfied that advantages to be derived from the Federation far outweigh the disadvantages. This, of course, does not mean that we oppose our African friends in Northern Rhodesia and in Nyasaland, who are very vocal saying that they want home rule at once. That is a domestic issue affecting them in their own respective countries and not us in Southern Rhodesia.

It was, in fact, known by the British Government of the day and also by the Europeans of Central Africa that Africans in the Northern Territories did not like to be associated in any way with what they called the repressive native policies of Southern Rhodesia which they feared might, under Federation, be exported to their territories. We are not sure whether anything has so far been done by the Federal Government to allay those fears. In fact we think the Federal Government cannot be exonerated from blame for failing to win over the Africans of Nyasaland and of Northern Rhodesia to support the Federation. Indeed, it would seem as though some speeches made, on and off, by some responsible top-ranking leaders of the Federation were certainly not calculated to create a good climate for Africans of the Northern Territories to review the position dispassionately in the light of the changes which have come about since the Federation was imposed on them.

We cannot but help thinking that the responsibilities of the new British Government will become more heavier and intricate if the attitude of the Federal Government to the Africans of the Northern Territories remains what it is at present—unfriendly. In fact it seems to us as if Southern Rhodesia is holding the clock back deliberately by its stubborn refusal to have Africans in the State Parliament as is the case both in Northern Rhodesia and in Nyasaland. We say this because this is one of the many reasons why the Africans of the Northern Territories make such scathing criticisms against Southern Rhodesia and therefore against the Federation.

It seems a sad commentary on Colonial administration throughout the Commonwealth that before the British elections, hopes were expressed by a big proportion of Africans that they would be very pleased if the Socialists would win because, so they believed, the unfortunate lot of Africans under colonial rule might be made a good deal better.

Nowadays, we hear so much about outsiders interfering in domestic affairs of other countries. This is usually heard when some Europeans outside a country are, on humanitarian grounds, raising their voices against the ill-treatment of non-Europeans by the White rulers on the spot.

This protest against outside interference was first heard in the Union of South Africa when U.N.O. with pressure, chiefly from India, wanted to adjust matters in the Union. The Whites of that country strongly resented that and said that they would not allow outsiders to interfere in their own domestic affairs which, in other words, meant that they did not want the bigger world to tell them not to oppress and repress non-Whites within their borders.

That policy is now being adopted by other parts of Africa. It seems as if all colonial Europeans want 'to be left alone" to manage their own domestic affairs without interference by outsiders. And, of course, the argument they advance for this selfish action is that "the man on the spot knows best what the conditions are."

We are sure it will pay rich dividends if those in charge of African communities within the Commonwealth will see to it that they make the work of the new British Government less difficult and less complicated by treating Africans with humanity.

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No 213 Macosa House, Second Floor, 17 Commissioner Street, Ferreirastown, Johannesburg. 'Phone 33-1654.

INDIA LETTER

(From Our Own Correspondent)

Bombay, June 8.

THE brutal and inhuman treatment meted out to Satyagrahis in Goa is agitating the minds of the Indian people. Batches of Goans residing in India are entering Goa to offer Satyagraha, undaunted by the brutality of the Portuguese. Inside Goa, too, the Satyagraha has gained momentum and more and more people are being arrested. The repression by the Portuguese authorities has provoked an angry clamour from the people and the political leaders for allowing Indian Satyagrahis to march into Goa. If that is not possible the Government should take police action and liquidate this foreign possession.

The National Convention on Goa held at Calcutta under the auspices of the All-Parties Parliamentary Committee requested the Government of India to make "one last attempt" to secure a settlement of Goa qustion through negotiations and in case of failure, to enforce suitable sanctions to eliminate once for all the remnants of colonialism in India.

Members representing all parties and independents in Parliament spoke with one voice and assured the Prime Minister that the "entire people of India will be behind him in any action taken against the Portuguese authorities ruling over a part of India." Portugal was characterised by various speakers as a place "where time stands alone" and it was pointed out that "unless the last vestige of imperialism in India" was removed, India's independence would not be complete.

A resolution passed unanimously at the convention strongly condemned the "reign of repression unleashed in Goa by the Portuguese authorities" and saluted "the heroic efforts of peaceful satyagrahis to secure the liberation and integration of Portuguese possessions with India."

Acharya Kripalani, the P.S.P. leader, has urged a sustained massive mass-scale satyagraha as the only way to liberate Goa, when use of force is denied to the people. He has called for 10,000 non-violent satyagrahis to march into Goa on August 15 after giving the Portuguese a time limit within which to quit Goa. Presumably the Acharya's deadline is India's Independence Day.

Goa, territorially, is no larger than an Indian district. As an Indian Minister pointed out the other day, the capture of Goa by force would not entail a military operation. It could be done by a poise of armed police of Bombay Government. Then why is the Government of India is not taking that step? The only reason is that the Indian leaders want to faithfully follow the teachings of their Master, Mahatma Gandhi, and solve this issue peacefully. NATO Powers have assured India that they are not interested in defending the Portuguese possessions in India.

Although the people of India think that the only way to liberate the Goans from the *Portuguese slavery is to kick* the Portuguese out of Goa through police action and they are demanding such action immediately. The Prime Minister, Mr. Nehru, has bluntly refused to lose his head and accede to the popular request. He reiterated that despite the non-co-operative attitude of Portugal, India would adhere to her basic policy of effecting a peaceful settlement on the question.

Mr. Nehru felt that the problem of Goa had come nearer solution and that Goa would inevitably be merged in the Indian Union. He said that it was completely open to India to take such steps in the economic field as it deemed proper. The Government had taken some steps and might take more.

Declaring that India would not tolerate the existence of any foreign bit of territory, Mr. Nehru emphasised that the people of Goa, including a considerable majority of Catholics, wished Goa to be merged with India as early as possible. He assured the people of Goa that, as in the case of Pondicherry, Goa would be maintained as a separate democratic unity in conformity with its individuality and historical background. In religious matters the Catholics would enjoy full freedom as they do at present in India.

• •

Acharya Vinoba Bhave, leader of the Bhoodan movement, now on a walking tour of Orissa, is reported to be ill. Reports received here suggest that his old ulcer complaint has re-appered to cause him considerable physical discomfort and pain. He is unable to walk even four miles without difficulty, although while in normal health he is accustomed to walk ten miles a day. He has reduced his diet considerably but continues to trek in torrid sun in spite of pain in the stomach. According to latest reports his health is somewhat improving.

Acharya Bhave is understood to have told his followers of Bhoodan movement that he might have to think on a nation-wide Satyagraha in 1957 if the present efforts to collect land by voluntary donations fail to achieve the target. Though the all-India target for the Bhoodan-movement has been set at five crores acres, one sixth of the estimated total lands in the country, only 40 lakhs acres have so far been collected. The slow progress is now agitating the minds of Bhoodan workers. Meanwhile, Andhra Bhoodan workers who are agitated over the decision of the State Government to sell Government-owned waste lands at market price, will shortly meet at Vijaywada to discuss the situation. The Andhra Bhoodan Yagna Samiti has invited Acharya Bhave to visit Andhra in October to step up the movement in the State.

• •

Shree V. K. Krishna Menon, the Roving Ambassador, of India, come to Delhi to report on his talks with the Chinese leaders at Peking. It was due to Shree Menon's efforts that four American airmen imprisoned in China were released and more steps to relieve international tension are expected to follow from China. Now, the Secretary-General of the United Nations wants to take credit for the release of American airmen! He has not expressly said that it was due to his efforts that these airmen were released, but he has expressed surprise at the statement of Shree Menon to the effect that "it was at India's request that these airmen were released." America and Britain also want that the credit should go to the U.N. Secretary-General. Mr. Menon had conveyed the news of the release of the airmen to U.N. headquarters before he reached Delhi and made an announcement regarding it. The U.N. official took advantage of it and Mr. Bokhari, the Assistant Secretary-General, called a few friendly journalists and gave them the news and "briefed" them. The U.N. Correspondents Association has passed a resolution condemning the action of Mr. Bokhari and asking the U.N. authorities not to practise such favouritism in future. The question may be asked why nothing was heard even after months of Mr. Hammesjoeld's visit to Peking and why China showed readiness to release these airmen after confabulation with Shree Menon. India can well afford to ignore the aristocracy to belittle her part in international affairs.

Shree Menon has left India for the U.S.A. via London. At London he will confer with the British Ministers on the question of relieving the international tension. It is reported that Shree Menon has a three-point plan to solve the Formosa issue, for which he will try to get the support of the British Government. From there he will proceed to U.S.A., where he will discuss with the American leaders the steps to solve the Formosa issue and the Chinese attitude towards it. He will try to convince America that it will be in the interest of peace to start direct negotiations on the question of Formosa with Peking.

• •

Mr. Nehru has left for U.S.S.R. on a goodwill mission. His visit to Russia was long overdue. He had received first invitation to visit that country five years ago. The Indian Prime Minister has not gone with any specific mission. Still he will discuss with Soviet leaders steps to relieve international tension. Mr. Nehru's views will have their effect on the Russian mind, which has recently shown flexibility by giving concessions on issue after issue.

It is now twenty-eight years ago that Mr. Nehru first visited Russia. It is relevant to note that his views as then expressed have not changed much materially since then. "There is much in Soviet Russia I dislike," he has frequently recorded. But like many who visited Russia, he was even then impressed by the great progress made in the backward areas. Since 1927 Russia has taken tremendous strides and is now causing nightmare to Western Powers. In the balance, the Prime Minister then wrote: "I was all in favour of Russia, and the example of the Soviets was a bright and heartening phenomenon in a dark and dismal world. But it was absurd to copy blindly what had taken place in Russia, for its application depended on the particular conditions prevailing in the country in question and the the stage of its historical development.

Now Mr. Nehru believes that Communism is antiquated and

eactionary. When Marx preach-ed it the conditions were totally different. It may be the effective solution of ills of those days, but in the present-day world it is out-dated. It is hoped that his visit to Russia will help further the cause of peace.

Non-Racial Drama Group

A general meeting to constitute an Amateur theatrical society in Durban will be held at the Durban International Club on Wednesday, June 22, at 7.45 p.m. This meeting is further to an exploratory meeting held in May when a number of interested persons agreed on the need for such an organisation. An interim Action Committee was set up at this meeting and, among other things, the June meeting will adopt a draft constitution prepared by this committee. Membership of the society will be open to all persons irrespective of race. All those interested are invited to be present.

Obituary

The laet Mrs. Parvatiben Ichchharam Veljee Parekh

Mrs Parvatiben Ichchharam Veljee Parekh, aged 68, of 38 ...rers Walk, Fordsburg, Johannesburg, died peacefully at her home on May 23. Wife of the late ... Ichchharam Veljee Parekh, one of the Hindu pioneers in the Transvaal and a leader of the old Transvaal Hindu Association, Mrs. Parekh was kind-hearted, sweet-spoken and hospitable. Herself a pioneer Gujarati lady in Johannesburg, she was well-respected by all who came into contact with her. A large and representative crowd of Indians attended her funeral at the Brixton Crematorium. Prayers were offered by Harischandra Arya, Shri Mehta, Shri Umiashanker Jokhakar and Shri Bhanabhai F. Patel. The funeral oration was delivered by Mr. P. S. Joshi, president, Transvaal Hindu Seva Samaj. Mrs. Parekh is survived by five sons, their wives and five grandchildren. Jayantilal Parekh and brothers take this opportunity to convey thanks to all relatives, friends and acquaintances who participated in their sorrow.

It is not because I value life low that I countenance with joy thousands voluntarily losing their lives in Satyagraha, but because I know that it results, in the long run, in the least loss of life and, what is more, it ennobles those who lose their lives and morally enriches the world for their sacrifice.

—Mahatma Gandhi.

All political comments in this issue except where otherwise indicated by Manilal Gandhi of Phoenix Settlement, Phoenix, Natal.

GUJERATI TEACHER WANTED

The East London Hindoo Society requires the services of a teacher to teach Gujerati from 2.30 p.m. to 5 p.m. (Monday to Friday). Write stating qualifications and wages to: **Secretary 101 St. George's Rd., East London.**

The Gospel Of Selfless Action Or The Gita According To Gandhiji

Translation of the Original in Gujarati with an additional introduction and commentary.

By Mahadev Desai

Price 8s. 6d.

Obtainable From:

'Indian Opinion,'

P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

Satyagraha In S.A.
—By M. K. Gandhi 16/-

Bapoo's Letters To Ashram Sisters
—By Kaka Kalelkar 2/6

Why Prohibition
—By Kumarappa 1/-

Which Way Lies Hope
—By R. B. Gregg 2/6

A Nation Builder At Work
By Pyarelal 1/6

Gandhi And Marx
—By K. G. Mashruwala 2/8

Obtainable from:

'INDIAN OPINION,'
P/Bag, Durban, Natal.

HIND SWARAJ OR INDIAN HOME RULE

By Gandhiji

Gandhiji says regarding it:

"It (the book) teaches the gospel of love in place of that of hate......It pits soul force against brute force. It has gone through several editions and I commend it to those who would care to read it." Written in 1908 it contains in essence Gandhiji's later teachings on various topics.

New Revised Edition with an introductory essay by Mahadev Desai

Price: 1s. 6d.

Obtainable from:

'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal.

Seven Months With Mahatma Gandhi

Being an Inside View of the Non-co-operation Movement of 1921-22

By Krishnadas

Abridged and edited by Richard B. Gregg

Writing of the two volumes of which this is an abridgement Gandhiji wrote: I have gone through them. And the facts appear to me to be correctly set forth and exhaustively dealt with......The volumes are the only narrative we have of the seven months with which Krishnadas deals."

Price: 12s. 6d.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

BAGAWAD GITA IN PICTURES

A very fine production giving the whole Gita in attractive pictures with wording in English and Hindi.

Price £5-10-0

A Few Copies Available.

Please order immediately with remittance.

C.O.D. Orders Not Accepted.

Obtainable from:

Indian Opinion,
P. Bag, Durban.

BOOKS FOR SALE

Ramanama—M. K. Gandhi	2	0
An Atheist With Gandhi—Gora G. Rao	2	0
Key to Health—M. K. Gandhi	1	6
A Gandhi Anthology (Book I)—V. G. Desai	1	3
Gandhian Ethics—Benoy Gopal Ray	2	6
Basic Education—M. K. Gandhi	2	6
Bapu's Letters to Mira (1924-48)	7	6
For Pacifists—M. K. Gandhi	2	6
The Educational Philosophy of Mahatma Gandhi —M. S. Patel	8	6
To Women—Amrit Kaur	1	0
Drink, Drugs and Gambling —M. K. Gandhi	5	6
To the Students—M. K. Gandhi	8	6
Unto This Last—M. K. Gandhi	1	0
The Gospel of Selfless Action or The Gita According to Gandhiji (Translation of the Original in Gujarati with an additional introduction and commentary) —Mahadev Desai	8	6

Obtainable From:

Indian Opinion,
P. Bag, Durban, Natal.

News the other papers don't print is to be found each week in

PEACE NEWS

World news—events in Africa, Asia, America, Europe—news of constructive peacemaking; race relations; progress towards a non-violent society.

Obtainable by air-mail each week from Britain at 50s. 6d. per year; sea-mail 21s.; 4 weeks trial subscription (sea-mail) 2s. 6d.

South African representative:

ELLA B. ELDER
Brownlee Street, Stutterheim, Cape.

London office:

3 BLACKSTOCK ROAD, N. 4

BOOKS FOR SALE

Diet and Diet Reform—Gandhiji	5	0
Cleanings—Mira	1	6
Selections from Gandhi—N. Bose	10	0
Public Finance and Our Poverty Gandhiji	3	0
Hindu Dharma—Gandhiji	8	0
Bhoodan Yajna	2	0
Sardar Vallabhbhai Patel (Vol.I)—N. D. Parekh	15	0
The Diary of Mahadev Desai—V. G. Desai	12	0

Obtainable from:

C/O INDIAN OPINION,
P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

UPANISHADS FOR THE LAY READER —C. Rajagopalachari	6	0
VEDANTA THE BASIC CULTURE OF INDIA —C. Rajagopalachari	5	6
INDIAN CHRISTIANS —G. A. Natesan	7	6
INTERNATIONAL SHORT STORIES —The best from 23 countries	17	6

Obtainable from:

INDIAN OPINION,
P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)	5	0
PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal	12	6
TO STUDENTS—M. K. Gandhi	6	0
BAPU—Marry F. Barr	4	0
COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi	25	0
FAMOUS PARSIS	7	6
SEVEN MONTHS WITH GANDHI —Krisnadas	12	6
STORY OF THE BIBLE —S. K. George	6	0
A RIGHTEOUS STRUGGLE —Mahadev Desai	2	3
GANDHIJI AS WE KNOW HIM—Intimate and delightful incidents by various writers	9	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. I.—M. K. Gandhi	15	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. II—M. K. Gandhi	14	0
FROM YERAVDA MANDIR —M. K. Gandhi	1	0
DEHUMANIZATION IN MODERN SOCIETY —Rene Fulop-Miller	1	0

Obtainable from:

"INDIAN OPINION,"

P. Bag. Durban, Natal.

'INDIAN OPINION'

(Founded By Mahatma Gandhi In 1903)

For The Moral, political and Social Advancement Of Indians In South Africa.

Published Every Friday.

Subscription Rates

Payable Always In Advance.

Within the Union	30s.	Annually
" " "	15s. 6d.	Half-yearly
Outside the Union	30s.	Annually
" " "	15s.	Half-yearly

Become a Subscriber and persuade your friends to do likewise.

Apply to—

Manager,

Indian Opinion,

P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

WHAT IS WRONG WITH INDIAN ECONOMIC LIFE? —Dr. V. K R. V. Rao	3	0
COTTAGE INDUSTRIES AND THEIR ROLE IN INDIAN ECONOMY—Prof. Rao	2	6
THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings an Utterances)—M. K. Gandhi	10	0
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars—K. T. Shah	15	0
INDIA SPEAKING (Various contributions on economic, political, cultural and social problems of modern India)	15	0
DELHI DIAY—Gandhiji	10	0
MY GANDHI—Dr. John Haynes Holmes	12	6
A SURVEY OF RACE RELATIONS (1934-54)	5	0
A PROPHET OF THE PEOPLE —T. L. Vaswami	3	6
GITA MEDITATIONS —T. L. Vaswani	8	6
KRISHNA STORIES —T. L. Vaswani	7	6
A VISION OF FUTURE INDIA—K. G. Mashruwala	2	0
EMNIENT AMERICANS WHOM INDIA SHOULD KNOW—Jabez T. Sunderland	7	6
SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Facts And Facts—Stanley Powell	5	0
AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy	23	0
TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0
WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyan	2	6
GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2	6
THE STORY OF MY EXPERIMENTS WITH TRUTH —M. K. Gandhi	15	0
CHRISTIAN MISSIONS IN INDIA (Their place in India)—M. K. Gandhi	6	0
TOWARDS NON-VIOLENT SOCIALISM —M. K. Gandhi	5	0
REBUILDING OUR VILLAGFS—M. K. Gandhi	3	

Obtainable from:

'Indian Opinion,'

P.Bag, Durban, Natal.

Phone 53. Telegrams 'SOLANKI.'
P.O. Box 208.

Solanki & Co. Ltd.

Merchant & Direct Importers

Extensive range always carried in the following:

Silks, Drapery, Toilets, Perfumes, Curios, Fashion Goods and Jewellery, Wide Range of Indian, Persian and Chinese Carpets.

Stockists of well-known branded Watches.

COPPERBELT PIONEER STORE

Where Quality and Service are Paramount.

Luanshya, Northern Rhodesia.

FOR...
RUBBER STAMPS
AND
PRINTING
CONTACT...
STANDARD PRINTING PRESS

GENERAL PRINTERS
AND
RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.

PHONE 61006. TELEGRAPHIC ADDRESS
P.O. BOX 2782. "QUICKPRINT"
ESTABLISHED 1927.

COMMUNAL UNITY
By Gandhiji

An up-to-date collection of Gandhiji's writings on Unity between Hindus, Muslims Sikhs and others. While defining Unity Gandhiji says:

"Hindu-Muslim Unity means not unity between Hindus and Muslims only but between all those who believe in India to be their home, no matter to what faith they belong."

Foreword by Babu Rajendraprasad.

Price: 25s.

Obtainable from:
'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

DELHI DIARY
By Gandhiji

This is a collection of Gandhiji's prayer discourses which he delivered during his last stay in Delhi.

Dr. Rajendra Prasad in his foreword says:

"......In these pages one can read the anguish which he (Gandhiji) felt and the superhuman effort which he was making to restore and re-establish human standards of life and conduct amongst us."

Price: 10s.

Obtainable from:
'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants
—&—
Direct Importers.

47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN". Phone 29368.

P. HARGOVAN & CO.
(PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155,7 Warwick Avenue
DURBAN.

Printed and Published by Manilal M. Gandhi at Phoenix, Natal.

પુસ્તક ૫૩ મું—અંક ૨૪
તા. ૧૭ જુન, ૧૯૫૫.
છુટક નકલ પેની ૬.
દર શુક્રવારે બહાર પડે છે.

ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

★

પાપનું નિવારણ કરવાની ઇશ્વરની શકિતની મર્યાદા કોણ બાંધી શકે? એક વસ્તુ ચોકકસજ છે. સશસ્ત્રતાની ઘેલછાભરી હરીફાઈ જો ચાલુ રહેશે તો ઇતિહાસમાં કદી થઇ નથી તેવી કતલમાં તે પરિણમશે. જો કોઇ વિજેતા રહેશે તો વિજય પામનાર દેશને તેનું જીવન મૃત્યુ સમાન થઇ પડશે. અહિંસાનો માર્ગ તેના સુંદર પરિણામો સાથે બીનશરતે સ્વિકારવા સિવાય ભાવિ વિનાશમાંથી બચવાનો એકે માર્ગ નથી. લોભ નહિ હોત તો સશસ્ત્રતાની જરૂરજ નહિ પડત. અહિંસાના સિદ્ધાંતને માટે કોઇ પણ પ્રકારની શોષણ નીતીથી સંપુર્ણતઃ વર્જિત રહેવું જરૂરી છે.”

—૦—

સત્યાગ્રહમાં હજારોને મરજીયાત જાન આપતા જોઇને મને આનંદ થાય છે તેનું કારણ એ નથી કે જાનની મને ઓછી કીંમત છે. પરંતુ હું જાણું છું કે લાંબે ગાળે તેનું પરિણામ ઓછા જાન જવામાં આવશે અને વધુમાં પોતાના જાન આપનારાઓને તે ઉંચે ચઢાવનારૂં છે અને તેઓના ભોગથી દુનીયા નૈતિક રીતે વધારે ઉન્નત થાય છે.

—ગાંધીજી.

★

લોકોપયોગી જીવન

[૧૯૦૭ના માર્ચ તા. ૯મીના ‘ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન’માં ઈંગ્લાંડના એક અંગ્રેજ હિતેચ્છુ તરફથી લખાયેલો લેખ આજના સમયને માટે ઉચિત હોઇ તેમાંથી કેટલોક ભાગ અહિ આપ્યો છે.]

પુરાતનકાળ ઉપરથી શીખામણ લેવાની છે કે, ‘માણુસ પશુ નહિ પણ મનુષ્ય છે. તેટલા સારૂ રોટલા ઉપરાંત બીજી પણ જરૂરીયાતો છે.’ જગતમાં જે કોઈ વૃદ્ધિ પામવાને આગળ ચાલવા પ્રયત્ન કરવાનું ભૂલી જાય છે, તેનો અંત આવે છે, અને નામ નિશાન રહેવા પામતું નથી. એવા કુદરતના કાયદા મુજબ દક્ષિણ આફ્રિકાની હીંદી કોમ નાશમાંથી બચવા માગતી હોય તો લોકોપયોગી જીવન ગાળનારાઓ નીકળવા જોઇએ. આ કુદરતનો કાયદો અવિચળ છે. મરજી હોય તો આગળ વધો, નહિ તો પાછા હઠી અસ્ત પામશો. પ્રત્યેક માણુસ જે જે ભોગ આપે છે તે વડેજ જન મંડળના લાભને પોષણ મળે છે. ઇતિહાસ ઉપરથી આ શિખામણ આપણને મળે છે. સાર્વજનિક જરૂરીયાતના મેદાન ઉપર પૃથક પૃથક માણસોએ પોતાના લાભનો ભોગ આપ્યા વિના કોઈ પ્રજા કદી મોટી થઇ નથી. દક્ષિણ આફ્રિકાની હીંદી પ્રજાનું તારણ તેના પોતાના હાથમાં છે.—આપ સ્વાર્થનો ત્યાગ કરવો અને જાહેર લાભોને તાકવા. આપણી પોતાની ખોડ તપાસવા કરતાં જુલમ ગુજારનાર સત્તાધીશોને ઠપકા પાત્ર ગણવાનું સહેલું છે. પણ આમ કરવું કુદરતને ચોપડે ચાલશે નહિ, ક્ષણભંગુર લાભથી ગુજારેલ ગેર ઈનસાફ, જુલમ કે કેરનો ઘટતો બદલો પોતાની મેળે મળશે. વાવશે તેવુંજ લણશે. એમાં કાંઈ શંકા નથી. અંતે ધરમેજ જય છે. કિરતારના કાનુન ઉંડા છે, તેથી વખતે અલ્પબુદ્ધિ મનુષ્ય તેને પીછાની શકતો નથી. વખતે આપણે બુરાં તગદીર માટે બળાપો કરીએ છીએ, આપણી હાલતને શ્રાપ દઇએ છીએ. પણ તેમ કરવામાં ભુલી જઇએ છીએ કે આપણી સ્થિતિ માટે ઘણે ભાગે આપણે પોતેજ જોખમદાર છીએ, તથા તે કરતાં પણ વધારે ઉપયોગી છે તે એ કે આપણી હાલની સ્થિતિમાં વધારે લાયક બનાવે તેવું ઉપયોગી શિક્ષણ આપણને મળે છે. જે ચાબુક આજે આપણી પીઠપર પડે છે તેથી સમજણા થઇશું તો તે લાભ છે.

જે લોકોના હાથમાં આ નિરાધાર પુર્વની પ્રજાનાં કિસ્મત સોંપાયા છે, તે લોકોને હું એટલુંજ કહીશ કે જાતીભેદ, પ્રજાભેદ કે રંગભેદ વિનાની જીંદગી એટલે કે દરેક મનુષ્યને જગતકર્તા પિતાના વિશાળ કુટુમ્બનો માણસ છે એમ ગણી દોરાય તે જીંદગીજ શ્રેષ્ઠ છે. ‘સર્વજગત મારૂં કુટુંબ’ની આ વાત બળવાનને ગમે તેટલી કડવી લાગે પણ તે સાચીજ છે. અને તેથી તે કુટુંબમાં કરતા કારવતા થઈ પડેલા સભ્યોની ફરજ છે કે કુટુંબના દુબળા અને નિરાધાર સભ્યોના લાભોનું રક્ષણ કરવું. માણસની રીતભાતમાં કે રહેણીમાં ફેરફાર હોય તેથી આ ફરજ પડી જતી નથી. રૂડું લાગે તેટલું ચાલવા દેવું એ શીલતા નથી. જે રાજ્યકર્તા પોતાની પ્રજાની સેવા બજાવતો નથી તેનો જન્મ એળે ગયો છે. જે બળવાળાઓ પોતાનું બળ સ્વાર્થ સાધવામાં વાપરે છે તથા નબળા અને અજ્ઞાનને આશ્રય આપવાને બદલે લુંટી ખાવાના કામથી પોતાના બળને બજવે છે તેઓ વિનાશને માર્ગે છે. દુનીયાના ઇતિહાસને પાને પાને ‘સમય’ આ શીખામણ આપણને ચીંધી બતાવે છે. તે ભુલી જઇને પુર્વના ભાઇઓનાપર આંધળા થઇ જુલમ ગુજારનાર દક્ષિણ આફ્રિકાના ગોરાઓએ ઉપરનો માર્ગ નથી લીધો શું? ક્ષણિક લાભ સારૂ પાપનો ભારો બાંધવા જેવું આ નથી શું? ચાર દહાડાના ખોટા લાભ સારૂ ન્યાયરૂપી દીવા દાંડીવાળા રસ્તાનો ત્યાગ કરવાથી વહાણ નાશરૂપી કાદવમાં મળી જવાનો સંભવ છે. આવા વિચારો કોઇને હાંસીપાત્ર લાગશે, કારણ હાંસી કરવી એ સોંઘી વાત છે. પણ આટલી વાત નિઃશંક છે કે આપણી નજરે જેટલી મર્યાદા આવે છે તેની પુઠે ભવિષ્યરૂપી વિશાળ મહાસાગર છે. તેને કોઇ જોઇ શકતું નથી. છતાં એટલું ખરૂં છે કે મોટી પ્રજાને પણ કરણી છોડતી નથી. નીતીસર હોય ત્યાં સુધી પ્રજા જગતના પાલન માટે ટકી રહે છે. પણ જ્યારે નીતીનો ત્યાગ થાય છે ત્યારે જગત પાલનને માટે તેની જરૂર ન રહેતાં તે આપેજ લય પામે છે. ઇતિહાસનું આ બોધવચન છે. તેને કોઇ માન દેશે કે?

K.M.Lodhia & Co.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

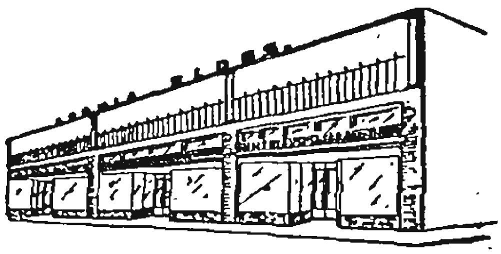

22 ct Jewellery made to order in latest designs

બાવિસ કેરટ

સોનાના દાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયલું કામ સંતોષ પામે એવી રીતે કરીયે છીએ.

નેકલેસ, જુદી જુદી ડીઝાઇનની બંગડી અછોડા, સાડીની પીન, વીંટી બકલ્સ એરીંગ વીગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

ડરબનનું ટકાઉ આદુ ૧૦ પેની રતલ, મોટી કળીનું લસણ શી. ૧–૬ રતલ, પાપડ નં. ૧, શી. ૧૦–૦ ૧૦૦. નં. ૨, શી. ૮–૦ ૧૦૦. પોસ્ટેજ જુદું.

કપુરી અને બેંગલી પાન શી. ૫ રતલ; પોસ્ટેજ જુદું. બારકીટ શી. ૧૦–૬ ડઝન; લાંબી અને સ્કવેર બારકીટ શી. ૧૧ ડઝન.

સુરણ, લીલી હળદ અને આંબા હળદની મોસમ ચાલુ છે.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કઢાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS

P. O. Box 251. DURBAN.

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

બુકકીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘેરે બેઠા અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેકસ, પરસનલ ટેકસ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે ગફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને યોર્કશાયર ઈનસ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 29e Commissioner Street, JOHANNESBURG.

જોઇએ છે હાડકાં

તમારાં સ્ટેશન કે સાઈડીંગે પહોંચતાં કરવા માટે અમે ટનના પા. ૭ આપીશું

ખાલી બેગો રેલ ફીરાયું ભરી પાછી મોકલી આપીશું

વધુ વિગતો માટે લખો:

THE **BULLBRAND FERTILIZERS LTD.**

SARNIA NATAL.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેશ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાકટ લઈશું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિકટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર – ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ : KAPITAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ટ, બુક કેસ, ટેબલ, તદ્દન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોકસ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશા તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગળ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.

PHONE 33-4691. BOX 2526.

Are You a subscriber of 'Indian Opinion' If not, Why not?

"ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન"

શુક્રવાર તા. ૧૭ જુન, ૧૯૫૫.

સેનેટ બીલ અને આપણે

આપણે ખાસ કરી હીંદીઓએ અને સામાન્ય રીતે બીન-યુરોપીયનોએ સેનેટ બીલમાં નેશનલીસ્ટ પાર્ટી અને એપોઝીશન પાર્ટી વચ્ચેની રસાકસી જોવા ઉપરાંત ખાસ રસ નથી લીધો કારણ દક્ષિણ આફ્રીકાના બંધારણનો આપણે માટે કશો અર્થ થતો નથી. આપણે મતાધિકાર વગરના લોકો છીએ. કેટલાક જુજબાજ મતાધિકાર ધરાવે છે પરંતુ તે ન હોવા કરતાંય વિશેષ ખરાબ છે કારણ તેઓને વિષે એમ કહેવાય કે તેઓ મતાધિકાર ધરાવે છે છતાં તેની અસર કશીજ થઇ શકતી નથી. જે થોડા યુરોપીયનો પાર્લામેન્ટમાં આફ્રીકનોનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવી રહ્યા છે તેઓ જરૂર પોતાનું બનતું કરવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે જેને માટે તેઓનો ઉંડો આભાર માનવો ઘટે છે. પરંતુ તેઓ પણ જો બહુ વાચાળ બનવા જાય તો મી. સેમ ખાન વિગેરેને કાઢી મુકવામાં આવ્યા તેવી જ તેઓની પણ ગતી થાય. એટલે વધારે અસરકારક અવાજ પાર્લામેન્ટની અંદર કરતાં બહાર જ થઇ શકે.

બંધારણનો આપણે માટે શું અર્થ થાય છે? દક્ષિણ આફ્રીકાના તંત્રમાં જ્યારે બ્રીટીશ સરકારનો અવાજ હતો ત્યારે પણ હીંદીઓના હકો છીનવી લેવાનો સવાલ આવ્યો ત્યારે તેને ઉડાવી દેવામાં આવ્યું હતું. એ રીતે હીંદીઓએ પ્રથમ પાર્લામેન્ટની ચુંટણીનો હક ગુમાવ્યો અને પાછળથી મ્યુનીસીપલ ચુંટણીનો હક, જે તેઓ નાટાલમાં ભોગવતા હતા, તે ગુમાવ્યો. એ હક તેઓ કેપમાં હજુ ભોગવી રહ્યા છે પરંતુ હાલના તંત્ર નીચે તે ગુમાવવાને વખતની જ વાત છે. એજ રીતે કલર્ડોનો મતાધિકાર પણ જશે.

કરૂણ બીના એ છે કે દક્ષિણ આફ્રિકામાં એક પણ એવો પક્ષ નથી કે જે અર્થ લાભ કે હાનીનો વિચાર કર્યા વિના સિદ્ધાંતને ખાતર ઉભો રહેશે. લીબરલ પાર્ટી હજુ તેના શિશુકાળમાં છે અને તે હસ્તિમાં એટલા માટે આવી છે કારણ વખત જતાં પોતાના પાપો પોતાનેજ ફરી વળશે અને ફરી વળવા લાગ્યા છે એ વસ્તુ જોવા પુરતી તેનામાં દીર્ઘદ્રષ્ટિ છે. યુનાઇટેડ પાર્ટીને એટલા બત્તા ખાવા પડેલા હોવા છતાં તેનામાં હજુ એ જોવાની દીર્ઘદ્રષ્ટિ આવેલી નથી.

એપોઝીશન પાર્ટીના લીડર મી. જે. જી. એન. સ્ટ્રાઉસની વલણથી અમને ઘણો ખેદ થયો છે. મરહુમ જનરલ સ્મટસના વારસ તરીકે તેમણે શરૂઆત સારી કરી પરંતુ નેશનલીસ્ટોના મારા સામે ઉભા રહેવાની તેમનામાં શક્તિ નથી. તેમની પાર્ટીને કશા ચોકસ સિદ્ધાંતો નથી. આખો વખત તેણે ડામાડોળ વલણ બતાવેલી છે અને નેશનલીસ્ટોએ વાજબી રીતેજ કહેલું છે કે યુનાઇટેડ પાર્ટી કયાં ઉભેલી છે તેની તેને પોતાનેજ કશી ખબર નથી. તેમ તે આપણી સાથે અને આપણે તેની સાથે કયાં ઉભેલા છીએ તેની આપણને પણ ખબર પડતી નથી.

નેશનલીસ્ટ પાર્ટીએ પોતે કયાં ઉભેલી છે તે છુપાવેલું નથી અને આપણે તેની સાથે કયાં ઉભેલા છીએ એ આપણે સારી રીતે જાણીએ છીએ.

મી. સ્ટ્રાઉસે પોતાના છેલ્લાં એક નિવેદનમાં, યુનાઇટેડ પાર્ટી જો સત્તામાં આવે તો કલર્ડોને ફરી સમાન મત પત્રકપર દાખલ કરશે કે નહિ, એવા સીધા અને વાજબી પ્રશ્નના પ્રત્યુત્તરમાં જણાવ્યું કે:

"મારો જવાબ એ છે કે એ પ્રશ્ન કસમયનો છે કારણ સરકાર કઇ જાતના પગલાં લેવા ઇચ્છે છે એ હજુ છાનું છે અને આપણે જાણતા નથી કે તે સંપુર્ણ થશે ત્યારે મતાધિકાર કે બાબાના સમાન હકોને કે કશાને પણ સુદ્દઢ (એન્ટ્રેંચ) કરી શકાશે કે કેમ."

આના કરતાં વધારે ઉડાઉ જવાબ અમે કલ્પી શકતા નથી. નેશનલીસ્ટ પાર્ટી સત્તામાં આવી ત્યારે જો એ પાર્ટીથી ખોટાં કામો કરી શકાયાં તો યુનાઇટેડ પાર્ટી સત્તામાં આવે ત્યારે તે ખરી વસ્તુ કેમ ન કરી શકે? બલ્કે ગમે તે ભોગે તે કરવાનો ખરી રીતે તેનો દ્રઢ નિશ્ચય હોવો જોઇએ.

દક્ષિણ આફ્રિકાની લેબર પાર્ટી, અમારે સખેદ જણાવવું પડે છે કે, તેની પરંપરાથી ચાલતી આવેલી, જાતી કે વર્ણ ભેદ નહિ હોવો જોઇએ, એ નીતીને વળગી નથી રહી. માનવ નબળાઈ તેના સ્વાર્થી લાભોનો સવાલ આવ્યો ત્યાં તેને કુમાર્ગે ઘસડી ગઇ છે. તેમ છતાં તેના નેતા મી. એલેકસ હેપલે કરેલાં કહેવાતાં નિવેદન માટે અમે તેને અભિનંદન આપીએ છીએ. મી. હેપલે કહ્યું હતું કે:

"મી. સ્ટ્રાઉસે પોતાના ભાષણોમાં, યુનાઇટેડ પાર્ટી જ્યારે સત્તામાં આવશે ત્યારે કલર્ડ લોકોના મતાધિકારના હકો તેઓને પાછા આપી દેશે એમ ફરી ફરીને કહ્યા કર્યું છે. તેમના એ મતને લેબર પાર્ટીએ સહૃદય વધાવી લીધો હતો. અને તેથી યુનાઇટેડ પાર્ટીને તેણે ટેકો આપ્યો હતો. હવે મી. સ્ટ્રાઉસને ફરી વિચાર આવ્યો જણાય છે અને આ સિદ્ધાંતની બાબત તેમને એટલી બધી ગંભીર જણાતી નથી કે જેટલી પહેલાં જણાતી હતી. નેશનલીસ્ટો તેમજ કનઝરવેટીવ પાર્ટીને આ બદલાએલી વલણથી તેઓની એક મોટી જીત તરીકે રાચવાનું મળશે. જેઓ કલર્ડોના મતાધિકારના બચાવમાં યુનાઇટેડ પાર્ટી અને લેબર પાર્ટીએ લીધેલી અણનમ વલણને વફાદારીથી મજબુત ટેકો આપતા આવેલા છે તેઓને આથી જબરો આઘાત થશે."

અમારે કહેવું જોઇએ કે લેબર પાર્ટીના લીડરે બીન-ગોરા અને તેઓની પ્રત્યે સહાનુભૂતી દર્શાવનારા સઘળા લોકોની ખરી લાગણી વ્યકત કરી છે. પીડીત લોકોની પીડા સામે લડવાનો એકજ માર્ગ છે અને તે એ કે પીડીતોની સાથે થઇ જવું. એમ નહિ કરવામાં આવે તો અનિષ્ટ બળોની હસ્તી ચાલુજ રહેશે અને તેઓનું બળ વધતું જ જશે.

નોંધ

કોંગ્રેસ ઓફ ધી પીપલ– જનતાની કોંગ્રેસ

જુન તા. ૧૨મીના ડરબનમાં મળેલી કોંગ્રેસ ઓફ ધી પીપલની સભામાં ભાષણ કરતાં આફ્રીકન નેશનલ કોંગ્રેસના ડેપ્યુટી પ્રેસીડન્ટ ડો. મોંકીએ કહ્યું હતું કે ફ્રીનીબનનું કનવેનશન, જેણે યુનીયનનું બંધારણ ઘડયું હતું, તે વર્ગીય હતું. દક્ષિણ આફ્રીકાના લોકોનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવતું નહોતું. પરંતુ કોંગ્રેસ ઓફ ધી પીપલ જુદી સંસ્થા છે. સઘળી જાતીના લોકોની એ સભા છે, વર્ગીય નથી અને તેથી આઝાદી ચાહનારા સઘળા લોકોએ આઝાદીના ખરીતાપર પોતાના લોકશાસનવાદી હકોની માગણી કરવી જોઇએ. આફ્રીકન નેસનલ કોંગ્રેસ (નાટાલ), નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ અને કોંગ્રેસ ઓફ ડેમોક્રેટસની બનેલી નાટાલ એકશન કમીટીએ કલીપટાઉન (જોહાનીસબર્ગ)માં જુન તા. ૨૫ અને તા. ૨૬મીએ મળનારી કોંગ્રેસ ઓફ ધી પીપલની થઇ રહેલી છેવટની તઇયારીઓથી ઉકત કોંગ્રેસમાં હાજરી આપનારા ડેલીગેટોને વાકેફ કરવા આ સભા બોલાવી હતી. નાટાલના સઘળા ભાગોમાંથી તેમજ યુનીયનના અન્ય ભાગોમાંથી પોતપોતાના શહેરો, પ્રગણાઓ, રીઝર્વો, કારખાનાઓ તેમજ પોતપોતાની સંસ્થાઓનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવનારા ડેલીગેટો એ મહાસભામાં હાજરી આપશે અને તેમાં આઝાદીનો ખરીતો તઇયાર કરવામાં આવશે. આ સભામાં સઘળા લોકોને તેમજ પોલીસોને પણ હાજરી આપવા આમંત્રણ આપવામાં આવશે.

મી. સ્ટ્રાઉસને મળેલો ઠપકો

છાપવા જતી વખતે અમે સહર્ષ નોંધ લઇએ છીએ કે યુનાઇટેડ પાર્ટીના હીલબ્રો ખાતેના એમ. પી. ડો. બરનાર્ડ ફ્રીડમેન અને બીજા કેટલાક સભ્યોએ મી સ્ટ્રાઉસનું નિવેદન જેનું અમારા અગ્રલેખમાં સુચન કર્યું છે, તેની સામે સખત વિરોધ ઉઠાવ્યો છે અને તેને સંમત થવાની ચોખ્ખી ના પાડી છે. તેઓએ એક નિવેદન કરી જણાવ્યું છે કે "અમારા મત પ્રમાણે આવા એક અગત્યના સિદ્ધાંતના સવાલનો જવાબ એકજ અને બીલકુલ સ્પષ્ટ હોઇ શકે અને તે 'હા' હોવો જોઇએ.

વધુમાં તેઓ જણાવે છે કે, મી. સ્ટ્રાઉસે યુનાઇટેડ પાર્ટીની વતી કરેલાં

(અનુસંધાન પાનાનું ૨૨૧)

ગોવાની મુક્તિનો પ્રશ્ન

જુન તા. ૬ ઠીના પુના ખાતે એક લાખની માનવમેદની સમક્ષ ભાષણ કરતાં હીંદના વડા પ્રધાન શ્રી નેહરૂએ કહ્યું હતું કે પોરચુગીઝ સરકારના હાથ માંથી ગોવાને મુક્ત કરવામાં હીંદ સરકારે પોલીસ પગલાં લેવા કે કંઈ પણ બળાત્કાર વાપરવાની વાતને રદ બાતલ કરી હતી. શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે મહિનાઓ કે વર્ષ વીતી જાય તો પણ ગોવાના પ્રશ્નનો ઉકેલ લાવવામાં તેઓ શાંતાની નીતીજ અખત્યાર કરશે. વધુમાં તેમણે કહ્યું કે ગોવામાં વસતા પોતાના ભાઇઓની મદદે જવાનો હીંદ વાસીઓનો હક પોતે સ્વિકારે છે પરંતુ હીંદીઓ સામુદાયિક સત્યાગ્રહ કરે એમ તેઓ ઇચ્છતા નથી.

યુરોપની મુસાફરી

પોતાની યુરોપની મુસાફરીના સંબંધમાં તેમણે કહ્યું કે, હું ત્યાં કોઇ પણ હેતુસર નથી જતો. હીંદ દુનીયાની આધુનિક પરિસ્થિતિમાં ઉંડું ઉતરેલું છે. અને તેથી અન્ય દેશોના નેતાઓની મુલાકાતો લેવી અને વિચારોની આપલે કરવી લાભદાયક ગણાય.

હીંદનો યુનાઇટેડ સ્ટેટસ સાથેનો તેમજ સોવીયેટ યુનીયન અને ચિન સાથેનો સંબંધ સારો છે. અને તેથી હીંદના ઉપર અમુક પ્રકારનો બોજો રહેલો છે, જે અપ્રિય બોજો નથી. હીંદ માને છે કે દુનીયાની શાંતીને માટે તે કંઇંક સકારાત્મક કાર્ય કરી શકશે. શ્રી કૃષ્ણ મેનનને હમણાજ લીધેલી પેકીંગની મુલાકાતથી વાતાવરણ કંઇંક સુધરેલું છે.

કશો ખાસ સંદેશો મોકલ્યો નથી

શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે મી. મેનન દ્વારા તેમણે કશો ખાસ સંદેશો મોકલેલો નહોતો પરંતુ ચીનને માટે પોતાનો અલ્પ ફાળો આપવા હીંદ ખુશી થશે એમ કહેવડાવ્યું હતું. વડા પ્રધાને કહ્યું કે હીંદ પોતાના પરદેશો સાથેના સવાલોના ઉકેલને માટે કોઇની સાથે તે લડવા નથી માગતું પછી તે ભલે પોર્ચુગાલ સાથે સંબંધ ધરાવતા હોય કે પાકીસ્તાન કે સીલોન સાથે સંબંધ ધરાવતા હોય. પાકીસ્તાન અને સીલોન સાથે પણ મતભેદ તો છેજ. પરંતુ તેનું સમાધાન મસલતો અને આ મહાન રીતે સ્થાપિત કરેલા સિદ્ધાંતો વડે કરવામાં આવશે.

ગોવાનું પુનઃજોડાણ

દેશની નજીકના પ્રશ્નો વિષે સુચન કરતાં વડા પ્રધાને કહ્યું કે ગોવાનું હીંદ સાથે પુનઃજોડાણ એ અનિવાર્ય વસ્તુ છે. તેને માટે માત્ર વખતનો જ સવાલ છે. ગોવાના ભાવિને વિષે બે મત હોઇ શકે જ નહીં. તેને કેવી રીતે હાથ કરવો એજ સવાલ છે. તેમણે કહ્યું કે હું સ્પષ્ટ કરી દેવા ઇચ્છું છું કે ગોવામાંના પોરચુગીઝ સત્તાધીશો સામે કંઇં પણ પોલીસ પગલાં લઇ શકાય નહિ. સવાલ એ છે કે શાંતીથી અને ગૌરવ ભરેલી રીતે પોરચુગીઝ અમલ કેમ દુર કરી શકાય. એ સવાલનો ઉકેલ આવશે, એ વિષે કશી શંકા છેજ નહિ.

વડા પ્રધાને કહ્યું કે હીંદ એમ માગે છે કે ગોવાના સવાલનો ઉકેલ એવી રીતે લાવવો જોઇએ કે જેથી તેમાંથી નવા સવાલો નહિ ઉદ્‌ભવે. આગલાં ફ્રેન્ચ સંસ્થાનો વિષે જે રીતે કામ લેવામાં આવ્યું હતું એ પરથી એ વસ્તુ જોઇ શકાય છે. હીંદ સઘળા પ્રશ્નોને જે શાંતીથી હાથમાં લઇ રહ્યું છે તેથી તેણે દુનીયામાં અમુક દરજ્જો મેળવેલો છે. ગોવાને વિષે જો એ નીતી ત્યજી દેવામાં આવે તો દુનીયાની શાંતી પરત્વે હીંદ જે ઐતિહાસિક ફાળો આપી રહ્યું છે તેને પ્રતિકુળ અસર થાય.

ગોવા સંબંધી સરકારની નીતીની જેઓ ટીકા કરે છે તેઓના સંબંધમાં શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે એ સવાલનો ઉકેલ ઉશ્કેરાઇ જઇને બુમો પાડવાથી આવવાનો નથી. જેઓ આ સત્યાગ્રહીની ભાવનાથી મુશ્કેલીઓ સહી રહ્યા છે તેઓ પ્રત્યે મારી સંપુર્ણ દિલસોજી છે. પરંતુ ગમે તે રીતે ગોવાના સવાલપર કંઇંક કરવાની સરકારને ફરજ પાડવી જોઇએ એમ કહ્યા કરવું અને બુમો પાડયા કરવી એ સત્યાગ્રહ નથી. હીંદીઓ મોટી સંખ્યામાં ગોવામાં કુચ કરી જાય તો ગોવાની મુક્તિની લડત જે સ્વાભાવિક રીતે થએલી છે તેને નુકસાનકર્તા થઈ પડશે.

શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે હું હમેશાં માનતો આવેલો છું કે મુક્તિની લડત મુખ્યત્વે કરી ગોવનોએજ ચલાવવાની છે. તેઓ એ લડતમાં ભાગ લેવાને મોટી સંખ્યામાં આવવા લાગ્યા છે અને મારી ખાત્રી છે કે તેઓ પોતાની જાતે મુક્ત થશેજ. સરહદની પેલીપારથી પોતાના સગાંસ્નેહીઓની મદદની તેઓ સ્વાભાવિક આશા રાખેજ. તેમ છતાં દુનીયાને એવી છાપ પડવી નહિ જોઈએ કે સત્યાગ્રહની લડત ચલાવનારા હીંદીઓજ છે.

તેમણે કહ્યું કે હીંદ સરકાર એ સવાલનો ઉકેલ પોતાની રીત મુજબ લાવવાનો પ્રયત્ન કરી રહી છે. રોજ બરોજ અમે પોરચુગીઝોને ઠસાવી રહ્યા છીએ કે બ્રીટીશ અને ફ્રેન્ચ જ્યારે હીંદ છોડી ગયા છે ત્યારે તેઓએ તેને વળગી રહેવાનો હક પકડવામાં કશો સાર નથી.

વડા પ્રધાને કહ્યું કે સત્યાગ્રહીઓ તરીકે ગોવામાં જવાનો હીંદીઓનો હક તેમણે માન્ય રાખ્યો તે એટલા કારણથી કે ગોવા હીંદનો એક ભાગ છે એ હકીકત બીલકુલ નિર્વિવાદ અને નિઃશંક છે. પરંતુ અમારી એકજ અપીલ છે કે લડતનું સંચાલન ગોવનોએજ કરવું જોઇએ. પોરચુગીઝો દુનીયાને કહેતા આવેલા છે કે ગોવનો તેઓના હાથ નીચે સુખી છે અને આપણે જ તેઓને તેઓની અનિચ્છાએ પોરચુગીઝ તંત્રમાંથી છુટવાને ઉશ્કેરી રહ્યા છીએ.

મોસ્કોમાં શ્રી નેહરૂ

સોવીયેટના મુખ્ય નેતાઓની શ્રી નેહરૂએ મુલાકાતો લીધેલી છે જેમાં પ્રેસીડન્ટ માર્શલ વોરોશીલોવનો પણ સમાવેશ થાય છે.

જુન તા. ૮મીથી તેમણે મુલાકાતો શરૂ કરી હતી જ્યારે સોવીયેટના પરદેશ મંત્રી મી. મોલોટોવને મોસ્કોની સરહદપર આવેલાં તેમના મુકામે મળ્યા હતા. શ્રી નેહરૂ સાથે હીંદના એલચી મી. કે. પી. એસ. મેનન હતા. ત્યારબાદ માર્શલ બલ્ગેનીનના મુકામે ગયા હતા અને તેમની સાથે ૯૦ મીનીટ વાતો કરી હતી.

વડા પ્રધાને સોવીયેટ રાજધાનીમાં જોવાં જેવાં સ્થળો જોયાં હતાં.

ક્રેમલીનમાં દાખલ થતાં મોસ્કોના રેડ સ્ક્વેરમાં થએલી માનવ મેદનીએ તેમને તાળીઓથી વધાવી લીધા હતા. ક્રેમલીનમાં શ્રી નેહરૂએ માર્શલ સ્ટેલીન જ્યાં રહેતા અને કામ કરતા હતો તે જગ્યા જોઇ હતી. લેનીન અને સ્ટેલીનના મૃતદેહોને કાચની પેટીમાં રાખવામાં આવેલાં હતાં તે પણ જોયાં હતાં અને પુષ્પાંજલીઓ આપી હતી.

રશીયાના પ્રતિષ્ઠિત નેતાઓની ભસ્મ રાખવામાં આવી હતી તે જગ્યા પણ જોઈ હતી.

ક્રેમલીનના અજાયબ ખાનામાં જુના રશીયાના શાસકોની અંગત વસ્તુઓ—કપડાં, દાગીના અને જુના વખતનાં બખતરો વિ. જોયાં હતાં.

વડા પ્રધાને સ્ટેલીન ઓટોમોબીલ ફેક્ટરીની મુલાકાત લીધી હતી જ્યાં કામદારોએ તેમનો સુંદર સત્કાર કર્યો હતો. પોલીસ કોર્ડનને તોડી નાખી ધક્કા મુક્કીઓ મારીને શ્રી નેહરૂને ઘેરી લીધા હતા. ફેક્ટરીની મુલાકાત લેવાને હજુ બે કલાક હતા ત્યાં લોકોએ માર્ગ રોકી લીધો હતો.

જુન તા. ૮મીએ સોવીયેટના પરદેશ મંત્રી મી. મોલોટોવે શ્રી નેહરૂના માનમાં લંચ આપ્યું હતું. તેમાં સોવીયેટ સરકારના પ્રતિનિધિઓ તરીકે માર્શલ બલ્ગેનીન, મી. મેલેનકોવ, મી. સેલીપુરોવ, મી. ખુરૂશચેવ અને નાયબ પરદેશ મંત્રી મી. ગ્રોમીકોએ હાજરી આપી હતી.

મી. મોલોટોવ હીંદ-સોવીયેટ મૈત્રી પર બોલ્યા હતા. સોવીયેટના નેતાઓએ યુદ્ધની બહાર રહેવાના તેમજ શાંતીનું વાતાવરણ ઉભું કરવામાં હીંદના પ્રયત્નોપર ખાસ ભાર મુક્યો હતો.

શ્રી નેહરૂએ સોવીયેટના પ્રેસીડન્ટ અને સોવીયેટ યુનીયનની સરકાર અને પ્રજાની સલામતી ઇચ્છતાં કહ્યું કે હીંદ અને રશીયા બન્નેને મૈત્રી જોઇએ છે. અને બન્ને એ દિશાએ કાર્ય ચાલુ રાખી રહ્યાં છે. જો કે "અમારા માર્ગો સ્વાભાવિક રીતે ઐતિહાસિક તેમજ ભૌગોલિક સ્થિતિના કારણે જુદા છે

શ્રી નેહરૂએ હીંદના રાષ્ટ્રપતિ ડૉ. રાજેન્દ્રપ્રસાદનો સંદેશો વાંચી સંભળાવ્યો હતો.

કેરી કદી જોઇ નહોતી

હીંદના એલચીએ અખબારના ખબરપત્રીઓને કહ્યું હતું કે સોવીયેટના નેતાઓને હીંદી વાનગીઓ અને ખાસ કરી કેરીનો સ્વાદ ઘણો લાગ્યો હતો. તેઓએ કેરી કદી જોઇ નહોતી અને અમારે તેઓને ખાતાં શીખવવું પડયું હતું. શ્રી મેનને કેરીની એક થેલી મી. મોલોટોવ, જેઓ યુનાઇટેડ નેશન્સના દસમા વાર્ષીકોત્સવમાં સેનફ્રેન્સીસ્કો જવા હતા. તેમને મુસાફરી માટે આપી હતી. મી. મોલોટોવને ચાર કલાક પછી ન્યુયોર્ક જવા ઉપડવાનું હોવા છતાં તેમણે રશીયાના બીજા નેતાઓ સાથે ત્રણ કલાક ગાળ્યા હતા. એમ્બેસીની બહાર એકસો જેટલા લોકો શ્રી નેહરૂના દર્શન કરવા ચાર કલાક સુધી ઉભા રહ્યા હતા. સોવીયેટના મહેમાનો વીખેરાયા બાદ શ્રી નેહરૂ રસ્તાની પેલી બાજુએ રાહ જોઇ રહેલાં ટોળાં પાસે પોતાની સુપુત્રીની સાથે ગયાં. ટોળાંએ ઘોષણાથી શ્રી નેહરૂને વધાવી લીધાં. શ્રી નેહરૂ અંગ્રેજીમાં થોડા શબ્દો બોલ્યા: "તમારા આ પ્રેમભર્યા સત્કારને માટે ઘણોજ આભારી છું. તમને આટલો લાંબો વખત રાહ જોવડાવી તેને માટે ઘણો દિલગીર છું." ટોળાંએ સત્કારના પોકારોથી શ્રી નેહરૂને વધાવી લીધા.

સોવીયેટના વડા પ્રધાન ઉઘાડી મોટરમાં મોસ્કોમાં મુસાફરી કરતા ભાગ્યેજ જોવામાં આવે છે. તેમની કારપર જમણી બાજુએ સોવીયેટનો અને ડાબી બાજુએ હીંદનો વાવટો ફરકી રહ્યો હતો.

—હીંદના વડા પ્રધાન શ્રી નેહરૂ કૃત 'ડીસ્કવરી ઓફ ઇન્ડિઆ'ના પુસ્તકનું રશીયન ભાષામાં ભાષાંતર થએલું હોવાનું સોવીયેટ ન્યુસ એજન્સી "ટાસ" તરફથી જણાવાય છે.

ભારતનો પત્ર

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

મુંબઇ, તા. ૮–૬–૫૫.

ગુજરાતના પ્રજા સમાજવાદી પક્ષે તા. ૧૫મી ઓગસ્ટે દમણમાં સત્યાગ્રહ માટે પાંચ હજાર સ્વયંસેવકોને મોકલવાનો નિર્ણય કર્યો છે. આ સત્યાગ્રહીઓની આગેવાની શ્રી ઇશ્વરલાલ દેસાઇ લેશે પક્ષે સ્વયંસેવકો તરીકે નોંધાવા માટે પ્રજાને અપીલ કરી છે.

* * *

સૌરાષ્ટ્ર, ગુજરાત અને કચ્છમાં અસહ્ય ગરમી પડી રહી છે. મુંબઇમાં વરસાદનું ઝાપટું આવી ગયું. પરંતુ તેથી ઉકળાટ કાંઇ ઓછો થયો નથી. આ વખતે વરસાદ વહેલો થવાની ધારણા હતી, પરંતુ તે પાર પડી નથી. વચ્ચે એક દિવસ આવેલી સખત વાઝડીને લીધે કેરીઓ ખરી પડી હતી, એટલે હાફુસ બજારમાં સાવ ઓછી થઇ છે અને ભાવો ઉંચા થઇ ગયા છે. આ વરસે કેરીનો પાક ઓછો ઉતર્યો હોવાથી ભાવો આખી મોસમ દરમિયાન ઓછા રહ્યા હતા.

* * *

સૌરાષ્ટ્ર, ગુજરાત અને કચ્છના રાજકારણમાં હાલ તો વાતાવરણ ઠંડું છે. કેળવણીના ક્ષેત્રે. કેળવણી પ્રધાનના નિર્ણયથી થોડીક ગરમી આવી છે. આ વર્ષથી તમામ શાળાઓના પાઠ્ય પુસ્તકો બદલાય છે. સરકારે કરેલી પાઠ્ય પુસ્તકોની પસંદગીથી પ્રકાશકોમાં સારા પ્રમાણમાં ઉહાપોહ જાગી ગયો. પરંતુ કેળવણી પ્રધાન શ્રી દિનકરરાવ દેસાઇ મક્કમ છે અને તેમણે જાહેર કર્યું છે કે, તેઓ પાઠ્ય પુસ્તકોમાં જરાપણ નફાખોરી ચલાવવા નહિ દે. પુસ્તકોના ભાવો પણ સરકાર નક્કી કરી આપશે.

* * *

બારડોલી ખાતે સહકારી ધોરણે ચાલતું ખાંડનું કારખાનું આવતા વર્ષની આખર સુધીમાં કામ કરતું થઇ જશે. સહકારી ધોરણે કારખાનું ચલાવવાનો ગુજરાતમાં આ પહેલોજ અખતરો હશે. આ કારખાના માટે હાલ પોત પોતાની જમીન પર બાગાયત કરી રહેલા ૧૧૪૦ ખેડુતો એ રૂ. ૮ લાખથી વધુ રકમનો ફાળો આપ્યો છે અને શેરોની મુડી તરીકે બીજા રૂ. ૭ લાખ ઉભા કર્યા છે. મુંબઇ સરકાર આ કારખાનામાં રૂ. ૧૦ લાખ રોકશે અને ઔદ્યોગિક નાણા કોર્પોરેશન તેને રૂ. ૪૦ લાખની લોન આપશે. આ ખેડુતો આવતા વર્ષથી પોતાના ખેતરોમાં શેરડી વાવશે. કારખાનામાં રોજ ૮૦૦ ટન શેરડી પીલી શકાશે અને તેમાં દસ હજાર ટન ખાંડ ઉત્પન્ન થશે. કારખાના માટે જર્મની અને યુગોસ્લોવેકીઆથી રૂ. ૫૫ લાખના ખર્ચે યંત્રો આયાત કરવામાં આવશે.

* * *

લીંબડીમાં લાગેલી ભયંકર આગે સમસ્ત સૌરાષ્ટ્રમાં હાહાકાર મચાવી દીધો છે. લીંબડીના જીનમાં લાગેલી આગમાં ૪૬ માણસો ભરખાઇ ગયાં. જીનમાં પડેલાં રૂનાં થોકડામાં આગ લાગ્યા પછી તેને એક વખત બુઝાવી નાંખવામાં આવી હતી. પરંતુ તે ફરી લાગી હતી. જીનની અંદરના ઘણાખરા તો નાસી છુટયા હતા, પરંતુ બહારથી આગ જોવા આવેલા માણસો, પવનથી ઉડતા સળગતા રૂના ઝપાટામાં આવી ગયા હતા. માર્યા ગયેલાઓનો મોટો ભાગ આગ જોવા આવેલાઓનોજ હતો. સૌરાષ્ટ્ર સરકારે તથા વડા પ્રધાન શ્રી નેહરૂએ આગનો ભોગ બનેલાઓને રાહત આપવા નાણા મંજુર કર્યા છે.

* * *

અત્યારે તઇયાર થયેલી દરખાસ્તો અનુસાર બીજી પંચવર્ષી યોજનામાં સૌરાષ્ટ્રના વિકાસાર્થે રૂ. ૧૮ કરોડનો ખર્ચ થવાનો અંદાજ છે. ભાવનગર, મહુવા, બેરાઇ, પોરબંદર, નવલખી અને બેડીબંદરના વિકાસ માટે રૂપીયા ૧,૮૬,૭૫,૦૦૦ ખર્ચાશે. જ્યારે રસ્તાઓના બાંધકામ માટે રૂ. ૮ કરોડની જોગવાઇ થશે સૌરાષ્ટ્રમાં ૮ હજાર ત્રાક અને ૧૦૦ સાળો સાથે ગરમ કાપડ બનાવવાની મીલ ઉભી કરવાની પણ યોજના છે આ સમય દરમિયાન સૌરાષ્ટ્ર સરકાર રાજ્યમાંનો તમામ બસ વ્યવહાર પોતાને હસ્તક લેશે. એ માટે રૂ. ૧॥। કરોડના ખર્ચ થવાનો અંદાજ છે.

* * *

સૌરાષ્ટ્રમાં ખાનગી ઉદ્યોગોના વિકાસની તપાસ કરવા માટે સૌરાષ્ટ્ર સરકારે શેઠ નાનજી કાળીદાસના પ્રમુખપદે એક તપાસ સમિતિ નિમી છે. આ સમિતિમાં ૧૫ સભ્યો છે. ખાનગી ઉદ્યોગોના વિકાસ માટે સૌરાષ્ટ્રને બે વિભાગોમાં વહેંચી નાંખવામાં આવશે અને પ્રત્યેક વિભાગમાં ઉદ્યોગોના વિકાસમાં આર્થીક સહાય આપવા રૂ. દસ દસ કરોડની મુડીવાળી બે કોર્પોરેશનો રચવામાં આવશે.

* * *

ગોવામાં સત્યગ્રહીઓ પર થતા અમાનુષી જુલમો લોકોના માનસને ખળભળાવી રહ્યા છે. ફીરંગી સત્તાધીશોના આવા હીચકારા વલણથી સત્યાગ્રહીઓ જરાપણ ગભરાયા નથી. ઉલટાનું વધુ અને વધુ ટુકડીઓ ત્યાં જઇ રહી છે. ફીરંગીઓ પણ આવી ટુકડીઓના આગેવાનોને પકડી લઇ તેમને સખત માર મારી કેદ કરે છે અને બાકીનાઓને ભારતની સરહદ સુધી લાવીને છોડી મુકે છે ભારતની પ્રજા અને રાજકીય નેતાઓ તરફથી ફીરંગીઓ સામે પોલીસ પગલાં લેવાની માગણી થઇ રહી છે. જો સરકાર તેમ ન કરે તો હીંદી સત્યાગ્રહીઓને પણ ગોવામાં જવા દેવાની માગણી થઇ રહી છે.

પાર્લામેન્ટમાંના તમામ રાજદ્વારી પક્ષોના ઉપક્રમે કલકત્તા ખાતે મળેલા ગોવા અંગેના રાષ્ટ્રીય અધિવેશને સરકારને એવી વિનંતી કરી છે કે, તેણે છેલ્લી એક વખત વાટાઘાટો દ્વારા ગોવા અંગે સમાધાન કરવાનો પ્રયાસ કરી જોવો અને તેમાં જો નિષ્ફળતા મળે તો ભારતમાંથી શાહીવાદના છેલ્લાં અવશેષોને નાબુદ કરવા માટે જરૂરી પગલાં લેવાં.

પ્રજા સમાજવાદી નેતા આચાર્ય કૃપલાણીએ, લોકોને બળનો ઉપયોગ કરવાની સરકારે મનાઇ કરી હોવાથી, ગોવાની આઝાદી માટે સતત સામુહિક સત્યાગ્રહ કરવાની વિનતી કરી હતી. તેમણે ફીરંગીઓને ગોવાને સોંપી દેવા માટે સમય મર્યાદા આપ્યા પછી તા. ૧૫મી ઓગસ્ટે ગોવામાં દાખલ થવા માટે દસ હજાર સત્યાગ્રહીઓને જમા કરવાની હાકલ કરી હતી.

ગોવા આમ તો ભારતના એક નાના જીલ્લા જેવડુંજ છે. તેને બળથી કબજે કરવા માટે લશ્કરને પણ મોકલવું પડે તેમ નથી. મુંબઇ સરકારની સશસ્ત્ર પોલીસની એક ટુકડીને ત્યાં મોકલવામાં આવે તો તે પણ ફીરંગીઓને દરિયા ભેગા કરી દે એમ છે. પરંતુ ભારતીય નેતાઓ મહાત્મા ગાંધીના શાંતિ અને અહિંસાના સિદ્ધાંતોને અનુસરીને ગોવાના પ્રશ્નનું શાંતિભર્યું સમાધાન ચાહે છે, એટલે સરકાર પોલીસ પગલાં લેતી નથી.

લોકોને એમ લાગે છે કે, ફીરંગીઓને લાત મારીને કાઢી મુકયા વિના તેઓ નહિ જાય અને એ માટે તેઓ ભારત સરકારને તાત્કાલિક પોલીસ પગલાં લેવાની વિનતી કરી રહ્યા છે. પરંતુ નેહરૂએ પોતાની હાલની શાંતિભર્યા માર્ગે સમાધાન કરવાની નીતી છોડીને પોલીસ પગલાં લેવાનો સાફ ઇનકાર કર્યો છે. તેમને લાગે છે કે, ગોવાનો પ્રશ્ન ઉકલી જવાની હદે આવ્યો છે અને તે અનિવાર્ય રીતે ભારતમાં ભળી જશે. સરકાર પોર્ટુગીઝો સામે આર્થીક ક્ષેત્રે પગલાં લઇ શકે છે. સરકારે આવા કેટલાક પગલાં લીધા છે અને વધુ પગલાં તે લેશે. ભારતમાં કોઇપણ પરદેશી વસાહતને ટકવા નહિ દેવાય એમ જાહેર કરીને તેમણે કહ્યું હતું કે, પોંડીચરીની જેમ ગોવાને પણ ભારત સાથે જોડાણ પછી છુટા એકમ તરીકે ચાલુ રખાશે

* * *

ભુદાન પ્રવૃત્તિના પ્રણેતા આચાર્ય વિનોબા ભાવેની તબિયત ફરી બગડી છે. પેટમાંનું જુનું ચાંદુ ફરી ઉખડતાં તેમને દુ:ખાવો અને પીડા થય છે. પરિણામે તેઓ રોજના ચાર માઇલ પણ મુશ્કેલીથી ચાલી શકે છે. સામાન્ય રીતે તેઓ રોજના દસ માઇલ ચાલે છે. તેમણે પોતાનો ખોરાક ઘટાડી નાંખ્યો છે. પેટમાં દુખાવા છતાં તેઓ રોજ ધોમધખતા તાપમાં પણ પદયાત્રા ચાલુ રાખે છે છેલ્લા સમાચાર પ્રમાણે હવે તેમની તબિયત કાંઇક સુધારા ઉપર છે.

વિનોબાજીએ તેમના અનુયાયીઓને એમ જણાવ્યું છે કે, ૧૯૫૭ સુધીમાં સ્વેચ્છિક દાન દ્વારા જમીન મેળવવાનું નક્કી થયેલું ધ્યેય સિદ્ધ નહિ થાય તો મારે રાષ્ટ્રવ્યાપી સત્યાગ્રહના ધોરણે વિચાર કરવો પડશે. સમસ્ત ભારત માટે ૧૯૫૭ સુધીમાં પાંચ કરોડ એકર જમીન ભુદાનમાં મેળવવાનું લક્ષ વિનોબાજીએ નક્કી કર્યું છે (સમગ્ર ભારતની ખેતિ લાયક જમીનનો લગભગ છઠ્ઠા હિસ્સા જેટલીજ જમીન) પરંતુ અત્યાર સુધીમાં માત્ર ૪૦ લાખ એકર જેટલીજ જમીન ભૂદાનમાં મળી છે. લક્ષ ઘણી ધીમી પ્રગતિથી ભુદાન કાર્યકરો ચિંતાગ્રસ્ત બન્યા છે. આ દરમીયાન આંધ્રના ભુદાન કાર્યકરો, આંધ્ર સરકારે પડતર જમીન બજાર ભાવે વેચવાના કરેલા નિર્ણય અંગે વિચારણા કરવા વિજયવાડા અને ખાતે મળવાના છે. આંધ્રમાં ભુદાન પ્રવૃત્તિને વેગ આપવા ભુદાન સમિતિએ વિનોબાજીને ઓકટોબર માસમાં આંધ્રની મુલાકાત લેવાનું આમંત્રણ આપ્યું છે.

વેચવાના છે

નવસારી સ્ટેશન રોડ પર, બજારમાં તથા સોસાયટીઓમાં મકાન અગર ખુલ્લા પ્લોટ લેવા માટે અગર નેશનલ સેવીંગ્સ સર્ટીફીકેટ (આવક વેરાથી મુકત વ્યાજ) ખરીદવા લખો:

એમ. જનાર્દન ભટ્ટ,
Authorised Agent For
Government of India
National Saving Certificate.
બાળા સાહેબની હવેલી,
Navsari, Bombay, India.

જોડણી કોશ મોટો

ગુજરાતી ટુ ગુજરાતી ડીકસનરી.
કીમત પા. ૧–૨–૬.

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ

'Indian Opinion'
Private Bag,
Durban. Natal.

બ્રીટીશ કનઝરવેટીવ પાર્ટીને અભિનંદન

બુલવાયો, સધર્ન રોડેસીયાનું 'આફ્રીકન હોમ ન્યુઝ' જુન તા. ૪થીના અંકમાં નીચે પ્રમાણે લખે છેઃ

દુનીયાના અનેક ભાગોના ઘણા અખબારો સાથે 'આફ્રીકન હોમ ન્યુઝ' બ્રીટીશ કનઝરવેટીવ પાર્ટી મોટી બહુમતીથી પાર્લામેન્ટમાં ચુંટાઇ આવી તે બદલ તેને અભિનંદન આપે છે.

અમે માનીએ છીએ કે સર એનથની ઇડન જેમણે ફોરીન ઓફીસમાં પોતાના લોકોની સુંદર સેવામાં લગભગ પોતાનું જીવન વીતાડયું છે તેમની આ એક અંગત જીત થઇ છે. પરદેશને લગતી બાબતોનો અભ્યાસ કરી ઉચ્ચ લાયકાત મેળવી સર એનથનીએ એક મહાન શાંતી ચાહનાર તરીકેની સર્વત્ર પ્રતિષ્ઠા મેળવેલી છે. પરદેશ મંત્રી તરીકે જુદી જુદી શાંતી પરિષદોમાં મીત્રો અને શત્રુઓને એક સાથે લાવવાના પ્રયત્નોમાં તેમણે જરાયે કચાશ રાખી નહોતી એ વસ્તુ ઇન્કારી નહિ શકાય.

સર એનથનીએ એક ઉચ્ચ સિદ્ધાંત વાદી તરીકેની પ્રતિષ્ઠા મેળવેલી છે. અને જાણવા મુજબ, જે વસ્તુને તેઓ ખોટી અને અન્યાયી ગણતા હતા તે કરીને તેમણે પોતાની પ્રતિષ્ઠાને કદી પણ આંચ આવવા દીધેલી નથી. દાખલા તરીકે ૧૯૩૮માં મી. ચેમ્બરલેને ઇટાલી સાથેના કરાર હજુ પળાયા નહોતા ત્યાં તેની સાથે નવી વાટાઘાટ શરૂ કરી તેથી તેને સંમત નહિ થતાં સર એનથનીએ મી. ચેમ્બરલેનના કારબારમાંથી રાજીનામું આપ્યું હતું એ તેનો પુરાવો છે. સર એનથનીનું એક જાણીતું કથન એ છે કે, "જે કરાર કરવા લાયક હોય તે કદી ધમકીથી થતા નથી."

એ બતાવે છે કે સર એનથની શાંતી ચાહનારા છે. પરંતુ તેઓ ગમે તે ભોગે શાંતી ચાહતા નથી. તેઓ માન ભરેલી શાંતી ચાહે છે અને, કદાચ ની બાબતે જરૂર હોય, કે આ મત સાથે દુનીયાના જાણીતા મુત્સદ્દીઓ સહમત થાય છે.

તેમના પુર્વગામી સર વીન્સ્ટન ચર્ચીલ પણ પોતાની મતદારી તરફથી ફરી ચુંટાયા છે અને સર એનથનીને તેમની અનુભવી સલાહનો લાભ મળશે. સર વીન્સ્ટનની વય સાથે તેમનો અનુભવ પણ ઘણોજ મોટો છે અને કોમનવેલ્થ અને દુનીયાને લગતી બાબતોનું તેમનું જ્ઞાન અપૂર્વ છે.

સામાન્ય રીતે સ્વિકારવામાં આવે છે કે કનઝરવેટીવ પાર્ટીના નેતૃત્વમાં થએલા ફેરફારથી ચર્ચીલના તંત્રની નીતીમાં કશો ફેર નહિ પડે કારણ એ નીતીઓ ઘડવામાં સર એનથનીનો મુખ્ય ફાળો હતો.

આમ જો હોય તો માની શકાય કે સેન્ટ્રલ આફ્રિકન ફેડરેશનના બંધારણમાં કંઇ પણ માથું મારવામાં નહિ આવે. ઘણા લોકો આથી ખુશી છે. કારણે તેઓ માને છે કે ફેડરેશન સારી ચીજ છે કે ખરાબ એ પારખ કરવાને તેને પુરતો વખત નથી મળ્યો.

જો કે અમે સેન્ટ્રલ આફ્રિકન ફેડરેશનની સ્થાપનાનો વિરોધ કરનારાઓમાંના એક હતા પરંતુ બ્રીટીશ સરકારને તેને ફેંકી દેવાનું ઠસાવવા જેટલો તે વિરોધ મજબુત નહોતો.

આજે હવે અમે તેને ટેકો આપવા તઇયાર છીએ કારણ અમને સંતોષ છે કે ફેડરેશનના ગેરલાભો કરતાં લાભો ઘણા વધારે છે. અલબત તેનો અર્થ એવો નથી કે અમે અમારા નોર્ધર્ન રોડેસીયા અને ન્યાસાલેન્ડના ભાઇઓ, જેઓ તુરતજ સ્વરાજ્ય માટે બુમ પાડી રહ્યા છે, તેઓનો વિરોધ કરીએ છીએ. એ તેઓના પોતાના દેશનો ખાનગી પ્રશ્ન છે. સધર્ન રોડેસીયાના પ્રશ્ન સાથે તે સંબંધ ધરાવતો નથી.

હકીકતમાં એ વસ્તુની એ વખતની બ્રીટીશ સરકારને ખબર હતી તેમ સેન્ટ્રલ આફ્રીકાના યુરોપીયનોને પણ ખબર હતી કે ઉત્તર પ્રદેશોના આફ્રિકનો, જેને તેઓ સધર્ન રોડેસીયના નેટીવોપરની દમનનીતી કહેતા હતા, તેની સાથે કશો સંબંધ ધરાવવા માંગતા નહોતા, કારણ તેઓને ડર હતો કે ફેડરેશન નીચે એ નીતી કદાચ તેઓના પ્રદેશમાં આયાત થશે. ફેડરલ સરકારે આ ભય દુર કરવાને હજુ કશું કરેલું છે કે નહિ તેની અમને ખાત્રી નથી. હકીકતમાં અમે માનીએ છીએ કે ન્યાસાલેન્ડ અને નોર્ધર્ન રોડેસીયાના આફ્રીકનોને હજી આપવાને ફેડરલ સરકાર મનાવી નથી શકી એ તે સરકારનો દોષ છે. તેમાંથી તે છુટી શકતી નથી. એવું જોવામાં આવે છે કે કેટલાક ઉચ્ચ અધિકારીઓ તરફથી અવરનવર થએલાં ભાષણો એવાં નહોતાં કે જેથી ફેડરેશન તેઓપર ઠોકી બેસાડાયું ત્યાર બાદ સુધરેલી સ્થિતિની દ્રષ્ટિએ તેનો શાંતપણે ફરી વિચાર કરવાને ઉત્તર પ્રદેશોના આફ્રિકનોને અનુકુળ વાતાવરણ મળે. ઉત્તર પ્રદેશોના આફ્રિકનો પ્રત્યેની ફેડરલ સરકારની વલણ જો હાલના જેવી અમિત્રતા ભરીજ રહેશે તો અમને લાગ્યા વિના રહેતું નથી કે નવી બ્રીટીશ સરકારના ઉપર વધારે મોટી અને ગુંચવડ ભરેલી જવાબદારી આવી પડશે.

હકીકતમાં સધર્ન રોડેસીયા નોર્ધર્ન રોડેસીયા અને ન્યાસાલેન્ડની જેમ પોતાની પાર્લામેન્ટમાં આફ્રિકનોને દાખલ નહિ કરવાની હઠ પકડીને પ્રગતી અટકાવી રહ્યું જણાય છે. અમે આ કહીએ છીએ કારણ ઉત્તર પ્રદેશોના આફ્રિકનો સધર્ન રોડેસીયા વિરૂદ્ધ અને તેથી ફેડરેશન વિરૂદ્ધ સખત ટીકા કરી રહ્યા છે તેના અનેક કારણોમાંનું એક કારણ આ છે.

બ્રીટીશ ચુંટણીઓ થઇ તે પહેલાં ઘણા આફ્રિકનોએ સમાજવાદીઓની જીત થાય એવી જે ઇચ્છા વ્યકત કરી હતી તે આખા કોમનવેલ્થના સંસ્થાનિક વહીવટને માન આપનારી વસ્તુ નહોતી. આફ્રિકનો માનતા હતા કે આફ્રિકનોની સંસ્થાનિક તંત્ર નીચેની કમનસીબ સ્થિતિમાં કદાચ એથી ઘણો સુધારો થશે.

હમણા આપણે અન્ય દેશોની ખાનગી બાબતોમાં બહારના લોકો માથું મારતા હોવાની વાત બહુ સાંભળીએ છીએ. દેશની બહારના કેટલાક યુરોપીયનો માનવતાના કારણે બીન-યુરોપીયનો પ્રત્યે બતાવાતી ગેરવર્તણુકની સામે પોકાર કરતા સાંભળવામાં આવે છે.

આ બહારની દખલગીરી સામેનો વિરોધ પ્રથમ દક્ષિણ આફ્રિકામાં સાંભળવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે યુનાઇટેડ નેશન્સે, ખાસ કરી હીંદના દબાણથી યુનીયનમાં સ્થિતિ સુધારવા ઇચ્છા દર્શાવી હતી. ત્યાંના ગોરાઓએ તેનો સખત વિરોધ કર્યો હતો અને કહ્યું કે બહારના લોકોને તેઓ પોતાની ખાનગી બાબતોમાં માથું મારવા નહિ દે. મતલબમાં બહારની વધારે મોટી દુનીયા તેઓને પોતાની સરહદની અંદર વસેલો બીન-ગોરાઓ પર દમન નહિ ચલાવવા સુચવે એ તેઓ માગતાં નહોતી.

એજ નીતીને હવે આફ્રિકાના અન્ય ભાગો પણ અનુસરી રહ્યા છે. એવું જણાય છે કે સઘળા સંસ્થાનિક યુરોપીયનો પોતાનો ખાનગી વ્યવહાર બહારની દખલગીરી વગર ચલાવવા માગે છે અને એ સ્વાર્થી વર્તનને માટે તેઓ દલીલ એ કરે છે કે સ્થળ પર જેઓ હાજર હોય તેઓને સ્થિતિની વધારે ખબર હોય.

કોમનવેલ્થમાં આફ્રિકન કોમોનો વહીવટ જેઓને હસ્તક છે તેઓ આફ્રિકનો પ્રત્યે માનવતાભરી વર્તણુ બતાવીને નવી બ્રીટીશ સરકારનું કાર્ય ઓછું મુસ્કેલ કરશે તો અમારી ખાત્રી છે કે તેથી ઘણો મોટો લાભ થશે.

બુકકીપીંગ, ઇનકમ ટેકસ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો :

આર. વીઠ્ઠલ

૨૧૩ મેઝોર્સા હાઉસ, ૧૭ કમીશનર સ્ટ્રીટ, સેકન્ડ ફલોર, ફેરેરાસ્ટાઉન, જોહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

બે અઠવાડીક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૫૫ જુન	હીંદુ ૨૦૧૧ જેઠ આષાઢ	મુસલમાન ૧૩૭૪ હીજરી જીલકાદ	પારસી ૧૩૨૪ દએ બહમન	સુર્યોદય ક. મી.	સુર્યાસ્ત ક. મી.	ધાર્મીક તહેવારો-ઉત્સવો
શુક	૧૭	જેઠ ૧૨	૨૫	૧૯	૬-૪૯	૫-૦૨	
શની	૧૮	,, ૧૩	૨૬	૨૦	૬-૪૯	૫-૦૨	શ્રાદ્ધની અમાવાસ્યા
રવી	૧૯	,, ૧૪	૨૭	૨૧	૬-૪૯	૫-૦૨	
સોમ	૨૦	,, ૩૦	૨૮	૨૨	૬-૫૦	૫-૦૧	
મંગળ	૨૧	સુદ ૧	૨૯	૨૩	૬-૫૦	૫-૦૧	બીજનો ક્ષય-નાનામાં નાનો દિવસ
બુધ	૨૨	,, ૩	૧	૨૪	૬-૫૦	૫-૦૧	
ગુરૂ	૨૩	,, ૪	૨	૨૫	૬-૫૦	૫-૦૦	
શુક	૨૪	,, ૫	૩	૨૬	૬-૫૦	૫-૦૦	
શની	૨૫	,, ૬	૪	૨૭	૬-૪૯	૫-૦૦	
રવી	૨૬	,, ૭	૫	૨૮	૬-૪૯	૫-૦૨	
સોમ	૨૭	,, ૮	૬	૨૯	૬-૪૯	૫-૦૨	દુર્ગાષ્ટમી
મંગળ	૨૮	,, ૯	૭	૩૦	૬-૪૮	૫-૦૨	
બુધ	૨૯	,, ૧૦	૮	૧	૬-૪૮	૫-૦૨	
ગુરૂ	૩૦	,, ૧૧	૯	૨	૬-૪૮	૫-૦૨	

ભારતની પ્રજામાં નવી ચેતના કયારે જાગે?

વિદેશીઓની નજરે કેટલીક નબળાઇઓ

શ્રી. શ્રીપ્રકાશ (મદ્રાસના રાજ્યપાલ)

મારી એક ટેવ છે, કોઇ સહૃદય વિદેશી સાથે જ્યારે મૈત્રી થઇ જાય છે અને જ્યારે મને લાગે છે કે આપણા દેશમાં ઘણા દિવસ રહીને એ આપણા લોકોની રહેણી કરણી અને એમના સ્વભાવનો પુરો જાણકાર બની ગયો છે ત્યારે પ્રસંગ મળ્યે હું એને પુછું છું: 'આ દેશમાં આટલી વિશિષ્ટ ત્યાગી અને વિદ્વાન વ્યકિતઓ હોવા છતાં અને આટલું મોટું આંદોલન ફળીભુત થયું હોવા છતાં દેશમાં જાણે કંઇ બન્યું જ નથી એમ લાગવાનુ શું કારણ તમે માનો છો?'

જેને જેને હું પુછું છું તેઓ જરૂર આવા વિચિત્ર અને સ્પષ્ટ પ્રશ્નથી ચકિત બની જાય છે અને ઉત્તર આપવામાં સંકોચ અનુભવે છે. પણ હું એનો કેડે મુકતો નથી.

* * *

મારા એક મિત્ર વૃદ્ધ પાદરી હતા. કેટલા પ દશકાઓથી તેઓ આ દેશના દરિદ્રનારાયણોની સેવા કરતા હતા. આ પ્રશ્નનો તેમણે એ ઉત્તર આપ્યો હતો કે 'તમે લોકો તમારા કામમાં ગર્વ અનુભવતા નથી. જ્યારે લોકો નોકરી માટે અરજી કરે છે ત્યારે ભારે અતિશયોકિતભર્યા શબ્દોમાં પ્રતિજ્ઞા કરે છે કે જો તેમને નોકરી મળી જાય તો સદાય તેમના માલિક પ્રત્યે કૃતજ્ઞ બની રહેશે અને તનમનથી કામ કરશે. પણ નોકરી મળતાં જ તેનો રંગ બદલાઇ જાય છે. એ પોતાના કામને ખરાબ સમજવા લાગે છે અને બીજા સાથીઓ સાથે મળીને કામ ખરાબ કરવા કાવતરૂં રચે છે.'

બીજા મારા એક મિત્ર જેઓ માત્ર આદરણીય જ નહિ પણ 'ભારતમાં કેટલાંય મોટાં કારખાનાંઓના જન્મદાતા અને સફળ સંચાલક હતા તેમણે મારા ઉપરોકત પ્રશ્નના જવાબમાં કહ્યું: 'સોમાંથી નવ્વાણું કિસ્સાઓમાં મેં જોયું છે કે ભારતવાસી સારૂં કામ અપનાવવાનું જાણતા નથી. અહીંના માલીકો પોતાના નોકરોને જીવંત ઇન્સાન સમજતા જ નથી. એ તો એમને લાકડાનાં પુતળાં સમજે છે. એમને એ વિચાર પણ કરવા દેતા નથી અને તેઓ. જે કંઇ કામ કરે છે એની પ્રશંસા કરવાનુ પણ જાણતા નથી માત્ર હુકમ કરવાનું તેઓ જાણે છે અને દરેક કામમાં બસ પોતાનુ જ અહમ્ જુએ છે. આ કારણથી જ સહકાર્યકરો વિકાસ પામી શકતા નથી.'

જેમણે સારી કારકીર્દી ભારતમાં વિતાવી છે એવા મારા એક મિત્ર સરકારી સનદી અધિકારીને મેં જ્યારે આ પ્રશ્ન પુછ્યો ત્યારે તેમણે જણાવ્યું કે 'તમે લોકો તમારી જવાબદારી સમજતા નથી, અને એક વ્યકિતનું બીજી વ્યકિત પ્રતિ જે ઋણ છે તેને તમે સાવ ભૂલી ગયા છો. આથી કોઇને કોઇના તરફ વિશ્વાસ રહ્યો નથી.

જમવાનું આમંત્રણ હોય તો યજમાનને એ ખાતરી નથી હોતી કે મહેમાન સમયસર આવી પહોંચશે અને મહેમાનને એ વિશ્વાસ નથી હોતો કે સમયસર પહોંચતાં જ ભોજન મળી જશે. ધોબી, દરજી સમયસર કપડાં આપશે એવો ગૃહસ્થને વિશ્વાસ નથી અને પોતાને સમયસર નાણાં મળી જશે એવી શ્રદ્ધા ધોબી–દરજીને નથી.'

ભારતમાં રહીને પ્રેમ અને શ્રદ્ધા પુર્વક જનસેવા કરતી એક મહિલાને જ્યારે મેં આ પ્રશ્ન પુછ્યો ત્યારે એનો ઉત્તર આ પ્રમાણે હતો: 'તમે લોકો શ્રમનું મહત્ત્વ સમજ્યા નથી. કંગાળો એ જ મહેનત કરવાની છે એવું જ ભારતીઓ માને છે. સામાન્ય રીતે લોકો માનતા હોય છે કે મોટા લોકોનું કામ તો ચુપચાપ બેસી રહેવાનું જ છે.'

એક વિશ્વવિખ્યાત મહિલા સાથે પણ મારે મૈત્રી હતી. મેં એને પુછ્યું તો એ કહેવા લાગી: 'તમારામાં પરસ્પર આપવા–લેવામાં નૈતિક ઔચિત્યની ભારે મોટી ખામી છે. ભારતીઓની એ એક ખાસીયત છે કે એ બીજાઓને કયારે ય આગળ વધવા દેવા નથી ઇચ્છતા.''

* * *

મને લાગે છે કે મારા આ પાંચેય મિત્રોએ આપણા દોષોનો એક એક અંશ દર્શાવ્યો છે અને જ્યાં સુધી આપણે એ દોષોમાંથી છુટીએ નહિ ત્યાં સુધી ઉન્નતીનો કોઇ માર્ગ આપણને મળવાનો નથી.

આપણે એ વાતનો હૃદયપુર્વક સ્વીકાર કરી લેવો જોઇએ કે જે વ્યકિત પોતાનું કર્તવ્ય પુરેપુરી શકિતથી બજાવે છે એ કોઇ પણ દેશભકતથી ઉતરતી નથી–પછી ભલે એ ધોબી, દરજી, ભંગી, કસાઇ–કોઇ પણ કેમ ન હોય! તમે જોઇ શકશો કે જ્યારે આપણામાં આ નિષ્ઠા આવશે કે તરતજ આપણું વ્યકિતગત જીવન એક એવા નવારૂપે સંઘટિત બની જશે કે સારા દેશ અને સમગ્ર સમાજમા એક નવી ચેતના જોઇ શકાશે. પણ આવી ચેતના નાગરિકોની વ્યકિતગત ઇમાનદારી સિવાય અસંભવ છે. ઔરંગઝેબ સાચુ જ કહેતો હતો કે 'આદમી તો બહુત દીખ પડતે હૈં, પર ખોજને પર કહીં ભી 'આદમી' નહીં મીલતે!'

શ્રીમતી પર્લબક

"લહરિ"

હિંદની પ્રજા પ્રત્યે જ નહિ બલ્કે સમગ્ર એશીયાવાસીઓ તરફ હંમેશાં સહાનુભૂતિ દાખવનારા કેટલાક સમજુ અમેરીકનો પૈકી પ્રસિદ્ધ લેખિકા પર્લબકનું નામ પણ જાણીતું છે. ભારતીય પ્રજાનો સંપર્ક સાધવા તેઓ એકવાર સહકુટુમ્બ હીંદની મુલાકાતે પણ આવ્યાં હતાં. એ સમયે સમગ્ર હીંદના દેશનેતાઓએ હીંદમૈયાની આઝાદીના જંગમાં કેસરિયાં કર્યાં હતાં. મહાત્મા ગાંધીજીના દર્શન માટેની એમણે મહદેચ્છા રાખેલી પરંતુ તેઓ અનેક બડવીરો સાથે શાહી સત્તાના દોરના ભોગ બની જેલમાં જઇ બેઠા હતા. જેથી મળી ન્હોતાં શકયાં. અહીંસાના એ પેગંબર માટેની એમની સદ્ભાવનાની ઝાંખી હીંદી પ્રજાને એમણે તેમના અવસાન પ્રસંગે અર્પેલી અંજલિ ઉપરથી થઇ શકી હતી. તેણીએ લખ્યું હતું: "અમેરીકાના એક ગામડા નજીક અમારા શાંત ઘર માટે તે દિવસ અનન્ય દિવસ જેવો જ ઉગ્યો. અમે નાસ્તો કરવા ટેબલ પાસે બેઠાં, એવામાં એકાએક મારા પતિ ત્યાં આવ્યા, તેમની મુખાકૃતિ ગંભીર હતી. તેમણે કહ્યું "રેડીયોમાં હમણાંજ એક ભયંકર સમાચારની જાહેરાત થઇ. ગાંધીજીનું અવસાન થયું." હીંદથી હજારો માઇલ દુર આવેલા એક અમેરીકન કુટુમ્બ ઉપર આ સમાચારે શી અસર ઉપજાવી હશે તેનો ખ્યાલ હું હીંદની પ્રજાને આપવા ઇચ્છું છું. ગાંધીજીનું અવસાન કેવી રીતે થયું તેની પુરી વિગતો અમે સાંભળી. અમારા દશ વર્ષના પુત્રે આંખમાં અશ્રુ સાથે કહ્યું. 'દુનીયામાં કોઇને રીવોલ્વર બનાવતાં જ ન આવડી હોત તો કેવું સારૂં થાત.'

અમારામાંથી કોઇએ કદી ગાંધીજીનાં દર્શન કર્યાં નથી અમે જ્યારે હીંદ ગયેલાં ત્યારે તેઓ જેલમાં હતા પરંતુ અમે બધાં તેમનાથી પરિચિત હતાં. અમારાં બાળકો પણ તેમની મુખ કૃતિથી તેઓ જાણે અમારા ઘર માંજ રહેતા હોય તેવી રીતે સુપરિચિત હતા અમારે માટે ગાંધીજી દુનીયાની ગણીગાંઠી વિભૂતિઓમાંના એક હતા. અને સત્યને માટે ઝઝુમનારા એક મહાપુરૂષ હતા.".

આ વિદુષિ મહિલાનો જન્મ અમેરીકાના વેસ્ટ વર્જીનીયા પ્રાંતના હિલ્સબરો શહેરમાં સને ૧૮૯૨માં થયેલો. તેણીના પિતા પાદરી હોઇ ધર્મદ્વારા જનસેવા માટે ચીન દેશ સાથે સંકળાયેલા હતા જેથી તેઓ બહુધા સહકુટુમ્બ ચીનમાં જ રહેતા. જેથી તેણીનું બચપણ ચિનના આંતર પ્રદેશમાં વીત્યું હતું. તેણી સત્તર વર્ષની ઉમરનાં થયાં પછી ફરીથી અમેરીકા જઇને યુનાઇટેડ સ્ટેટસમાં "રેન્ડોલ્ફ મેકન" નામની સ્રીઓની કોલેજમાં શિક્ષણ લેવા દાખલ થયેલાં. ત્યાં ૧૯૧૪માં બી. એ.ની ડીગ્રી મેળવ્યા બાદ ચીનની નાન્કીંગ યુનીવર્સીટીમાં અંગ્રેજી ભાષાના અધ્યાપિકા તરીકે નિયુકત થયેલાં. કેટલાંક વર્ષ ચુંગયાંગ યુનીવર્સીટીમાં પણ રહેલાં. આ સઘળો વખત પુર્વીય જીવનનું બારિકાઇથી અવલોકન કરવાની એમને સહેજે તક મળી હતી. એ અનુભવોના રસીક વર્ણનો નોવેલ દ્વારા જગતની જનતા સમક્ષ એણીએ રજુ કર્યાં છે. જે પૈકીનું પહેલું નોવેલ *East wind-West wind* ૧૯૩૦માં પ્રગટ થયેલું અને બીજું *The good earth* ૧૯૩૧ માં છપાયેલું, જેમાં ચીનના ખેડુત જીવનનું સુરેખ દૃશ્ય રજુ કરેલું એને માટે એમને "પુલીટઝર પ્રાઇઝ" મળ્યું હતું.

સાહિત્ય ક્ષેત્રમાં એણીએ જનકલ્યાણની ભાવનાને આવરેલી હોવાથી ૧૯૩૮ માં *literature* માટે એણીને "નોબેલ પ્રાઇઝ" પણ આપવામાં આવ્યું હતું. કેટલાંક વર્ષથી જીવનનો ઉત્તરાર્ધ અમેરીકામાં......રહીને જ કુટુમ્બ સાથે જીવન ગુજારે છે. પ્રભુ એમને દીર્ઘાયુષ્ય બક્ષે.

પરચુરણ

—જુન તા. ૪થી થી હીંદ અને સોવીયેટ યુનીયન વચ્ચે સીધો રેડીયો ટેલીફોન વ્યવહાર શરૂ થયો છે. આથી હવે હીંદને ૧૪ દેશો સાથે સીધો રેડીયો ટેલીફોન વ્યવહાર સ્થપાયો છે. આઝાદી પહેલાં હીંદને માત્ર બ્રીટન સાથેજ રેડીયો ટેલીફોન વ્યવહાર હતો. એ વ્યવહારમાં નવા જોડાએલા દેશોમાં ચીન, બરમા, ઇન્ડોનેસીયા, જાપાન, ઇજીપ્ત અને સ્વીટઝરલેન્ડનો સમાવેશ થાય છે. હીંદને ટુંક મુદતમાં વોરસો સાથે પણ એ વ્યવહાર સ્થપાવાનું સમજાય છે.

—હીંદના નાયબ પરદેશ મંત્રી શ્રી એ. કે. ચંદાની સરદારી નીચે હીંદની નૃત્ય અને સંગીતના ૪૪ કલાકારોનું બનેલું એક હીંદી સંસ્કૃતિક પ્રતિનિધિ મંડળ આઠ અઠવાડીયાંની ચીનની મુસાફરીએ નીકળ્યું છે.

—મોસ્કોની મોસ્કો યુનીવરસીટી પોતાના ૨૦૦ વર્ષની દીશતાબ્દી ઉજવે છે.

વિનાશમાંથી ઉગરવાનો ઉપાય

[જુન ૧૭, ૧૯૫૪ના 'લીસનર'માં પ્રગટ થયેલા મિ. ક્લેમન્ટ એટલીના 'ધી પોલીટીકલ પ્રોબ્લેમ' નામના લેખમાંથી નીચેનું ઉતાર્યું છે.]

હું ધારૂં છું કે, આપણા સમયના મોટા ભાગના લોકોએ ભૂતકાળની મહાન સંસ્કૃતિઓ વિષે વાંચ્યું છે અને જ્યારે બર્બર લોકો રોમન સામ્રાજ્ય પર તુટી પડવાની તૈયારીમાં હતા અને જેને આપણે અંધકારમય યુગ કહીએ છીએ તેનો આરંભ કરનાર હતા એવે વખત સામ્રાજ્યની લગામ હાથ કરવા માટે લડતા હરીફ સમ્રાટો વિષે એ ઘટનાના જ્ઞાન સાથે વાંચતાં આપણે કહીએ છીએ, 'શું બની રહ્યું છે એ ન સમજનાર આ લોકો કેવા બેવકુફ હતા!' મહાન સંસ્કૃતિઓ કેટલીક વાર અંદરની નબળાઈઓને લીધે અને કેટલીક વાર બહારના હુમલાઓને કારણે નાશ પામી છે. રોમનું સામ્રાજ્ય અસંસ્કારી દુનીયાના પ્રહારોથી ભાંગી પડયું. આજનું વિનાશક બળ આપણે પોતે પેદા કરેલી વસ્તુ છે અને તે પહેલાં કયારે પણ હતી એના કરતાં વધારે નિકટપણે સંકળાયેલી એક દુનીયાની સંસ્કૃતિમાં કાર્ય કરી રહ્યું છે. કોઇ બીજા ગ્રહ પરનો અહીં આવેલો યાત્રી આપણે વિષે પણ એવું જ નહીં કહે કે, 'આ જોખમની સામે અંદર અંદરની તકરારો ચાલુ રાખનાર આ કેવા બેવકૂફો છે?'

રશીયા પોતાની સમાજવ્યવસ્થા તથા અર્થવ્યવસ્થા ચણવાના કામમાં મંડયું છે. એ વ્યવસ્થા આપણાથી સર્વથા ભિન્ન છે અને આપણને રૂચતી નથી. એ આપણી જીવનપદ્ધતિ નથી. પણ એની સાથે આપણને લેવાદેવા નથી. પશ્ચિમમાં આપણી પોતાની જીવનપદ્ધતિ છે, આપણી ભિન્ન પ્રકારની અર્થવ્યવસ્થાઓ છે અને તે નાશ પામે એમ આપણે ચાહતા નથી. પણ આપણી સામે ખડું થયેલું જોખમ લોકશાહીઓ તેમ જ સરમુખત્યારશાહીઓ ઉભય પર, સામ્યવાદી દેશો, સમાજવાદી દેશો, મૂડીવાદી દેશો પર એક સરખી રીતે ઝઝુમે છે. એ બધાને એ જોખમ છે અને કંઇક ફેરફાર થવા પામે તે સિવાય, હું માનું છું કે દુનીયાના વિનાશનો માથે જ ભય રહે છે. વિનાશનાં બળો વધ્યે જ જશે. આપણે એ વસ્તુઓ રોકી શકતા નથી. એ આયુધો કેવી રીતે બનાવવાં તેનું જ્ઞાન વધુને વધુ ફેલાતું જવા સંભવ છે. યુદ્ધ ફાટી નીકળવાને નિમિત્ત રૂપ બને એવા બનાવો બનવા જ રહે છે; શસ્ત્રસરંજામનો બોજો રાષ્ટ્રો પર વધતો જાય છે અને અધીરાઇની લાગણી પેદા કરે છે.

દુનીયામાં હવે વધુ યુદ્ધો થાય એ આજે તેને પાલવે એમ નથી. આપણે માટે એક જ રસ્તો ખુલ્લો છે અને તે એ કે આ ભારે જોખમને લક્ષમાં રાખીને દુનીયાના સવાલો પરત્વે નવું વલણ ધારણ કરવું. આખરે, આ વિરાટ સવાલ આગળ બીજા બધા સવાલો વામણા બની જાય છે. પણ કેવળ આયુધો વિષે ચર્ચા કરવા થકી એ થઇ શકે એમ મને નથી લાગતું આપણે કારણોની ચર્ચા કરવી જોઇએ. કોઇક પ્રકારની સમજૂતી કરવાનો, જીવવાનો અને જીવવા દેવાનો, સાચા દિલનો પ્રયત્ન કર્યા વિના ચાલે એમ નથી. આ મહાન ભય દુનીયાની સઘળી પ્રજાઓ પિછાનતી હોય તો એ ટાળવાને તેમણે પગલાં લેવાં જોઇએ. એની તુલનામાં થોડા પ્રદેશના ટુકડા કે એવી વસ્તુ માટેની ચડસાચડસી કેટલી બધી ક્ષુલ્લક છે એ તેમણે સમજવું રહ્યું. એમ કરવાનો સંકલ્પ હોય તો એ બધી વસ્તુઓનો ઉકેલ લાવી શકાય. પરંતુ સહિષ્ણુતાની જરૂરીયાતનો સ્વીકાર તથા બીજી પ્રજાઓ પર અમુક જીવનપદ્ધતિ ઠોકી બેસાડવાના સઘળા પ્રયત્નોના ત્યાગ પર એ બધું અવલંબે છે. હું માનું છું કે લોકશાહી સમાજવાદ પોતાના ગુણોને કારણે સફળ થશે. રશીયાના સામ્યવાદીઓને તથા અમેરીકાના મૂડીવાદીઓને પણ મારા જેટલી જ પ્રબળ શ્રદ્ધા હોય તો તેઓ પણ માનશે કે યથાકાળે સર્વત્ર તેમના વિચારો માન્ય થશે. પણ એમ થતાં સુધી તેમણે એ હકીકતનો સ્વીકાર કરવો રહ્યો કે, બીજા લોકો જુદા વિચાર ધરાવે છે.

સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘની સંસ્થાને પ્રાણવાન બનાવવાનો તથા સાનફ્રાંસીસ્કો આગળ સેવવામાં આવેલી ભારે આશાઓ સિદ્ધ કરવાનો સમય આવી પહોંચ્યો છે. એને માટે રાજ્યની અમર્યાદ સત્તાના ખ્યાલનો ધીમે ધીમે ત્યાગ કરતા જવાની અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ ઉભી કરવાની જરૂર છે. એ પણ ખરૂં કે આજના અણુઆયુધોના જમાનામાં ભૂતકાળના સ્વપ્નસેવીઓના આદર્શો જરૂરી બની ગયા છે. સંસ્કૃતિને બચાવી લઇ શકાય, પણ દુનીયાની પ્રજાઓ કાર્ય કરવાને કટિબદ્ધ થાય તો જ એ બની શકે.

યુગોસ્લેવિયાનું અવનવું

(વિઠ્ઠલદાસ કોઠારી)

૧૯૧૪ના પહેલા વિશ્વયુદ્ધ પછી, જુનાં બાલ્કન રાજ્યોમાંથી કેટલાંક નવાં રાજ્યો ઉભાં થયાં તેમાં યુગોસ્લેવિયાનું નવું રાજ્ય પણ થયું. તે મધ્ય યુરોપમાં ગણાય છે અને ઈટલી અને રૂમાનીયાની વચ્ચે આવેલું છે. હીંદની માફક ત્યાં ઘણી પ્રજાઓ અને ભાષાઓ છે પણ તે બધાનો મેળ સાધીને તે દેશ માર્શલ ટીટોની આગેવાની નીચે પ્રગતિ કરી રહ્યો છે. ૧૯૪૮ સુધી તે રશીયાની અસર હેઠળ હતો અને રશીયાના સામ્યવાદી ધોરણે તેનું અર્થતંત્ર ચાલતું હતું. પણ ત્યાર પછી તેણે સ્વતંત્ર રાહ લીધો છે અને વિકેન્દ્રિત ધોરણે પોતાની અર્થરચના કરવા માંડી છે. તે કામ પ્રત્યક્ષ જોવા માટે ભારત સરકારે એક પ્રતિનિધિ મંડળ ૧૯૫૪ની આખરમાં ત્યાં મોકલ્યું હતું. તેણે પખવાડીયું ત્યાં ફરીને જે માહિતી મેળવી તેમાંથી નીચેની હકીકત જાણવા જેવી છે. ત્યાર પછી માર્શલ ટીટો આપણા દેશમાં પણ આવી ગયા. એટલે તેમના દેશની વિશિષ્ટતાઓ જાણીએ, સમજીએ એ ઠીક છે.

૧. યુગોસ્લેવિયાનું ક્ષેત્રફળ ૧,૦૦,૧૮૪ ચો. માઇલ છે અને વસ્તી ૧૭૦ લાખની છે. એટલે મુંબઇ રાજ્યથી તેનો વિસ્તાર વધારે નથી અને વસ્તી તો મુંબઇ રાજ્ય કરતાં અડધી છે (મુંબઇ રાજ્યનું ક્ષેત્રફળ ૧,૧૧,૦૦૦ ચો. મા., વસ્તી ૩૬૦ લાખ).

૨. ૬૪ ટકા ગામડાં છે અને ૩૬ ટકા શહેરો છે.

૩. ૧૯૪૮ સુધી રશીયાની અસર હેઠળ કેન્દ્રિત ઢબે ખેતી, અને ઉદ્યોગો ચલાવવાનો પ્રયત્ન થતો હતો, તેને બદલે હવે વિકેન્દ્રિત અર્થરચના કરવાનો પ્રયત્ન ચાલે છે અને ખેતી તરફ વિશેષ ધ્યાન અપાય છે.

૪. જમીન સિવાય ઉત્પાદનનાં બધાં સાધનો રાજ્યને હસ્તક કરવામાં આવ્યાં છે.

૫. કોઇ ૨૫ એકરથી વધુ જમીન રાખી શકતું નથી અને ૩ કરતાં વધારે મજુરો રોકી શકતું નથી.

૬. પગાર ઓછામાં ઓછો રૂ ૧૨૫ અને વધુમાં વધુ રૂ. ૬૨૫ હોય છે.

૭. રાષ્ટ્રીય આવકમાંથી ૨૦ ટકા જેટલું ખર્ચ લશ્કર પાછળ થાય છે, અને ૨૫ ટકા મૂડી ખર્ચ તરીકે વપરાય છે. બાકીની આવક પ્રજામાં વપરાય છે. માથાદીઠ કુલ વાર્ષીક આવક રૂ. ૯૦૦ છે (હીંદીના કરતાં ત્રણ ગણી).

૮. બધી કેળવણી મફત અપાય છે અને સામાજીક સલામતીની યોજના હેઠળ સૌને મકાનો, બેકારી મદદ, માંદગીમાં દવા વગેરેની બધી સગવડો અપાય છે. કારખાનાએ મજુરોને અપાતા પગારમાં ૪૫ ટકા જેટલી રકમ આ માટે આપવી પડે છે. આ યોજના ખેતીને લાગુ કરવામાં નથી આવી.

૯. મોટરો ઘણી ઓછી છે. કોફી જેવી વસ્તુ ઘણી મોંઘી છે: રતલના રૂ. ૨૦. વીજળી સસ્તી છે: યુનીટના ૪થી ૧૦ પૈસા.

૧૦. જમીનનું વળતર એકરે રૂ ૧૯૦ થી ૬૩૦ જેટલું અપાય છે અને ૯૦ ટકા જમીન ખાનગી એકમ છે. ૮૦ ટકા ખેડુતો સહકારી મંડળીમાં જોડાયા છે.

૧૧. નાણાવ્યવહાર કેન્દ્રિત છે. ૯૨ ટકા સરકારી બેન્ક મારફત થાય છે.

૧૨. જીલ્લાવાર 'કોમ્યુન' રચવામાં આવે છે અને તેને આયોજન કરવાની અને તેની વ્યવસ્થા કરવાની ઘણી સત્તા રહે છે. મધ્યસ્થ તંત્ર માર્ગદર્શન કરે છે અને દેખરેખ રાખે છે. છતાં રાજ્યોના કરતાં, મધ્યસ્થ તંત્રના હાથમાં ઘણી સત્તા રાખવામાં આવી છે.

૧૩. આર્થીક આયોજન એકેક વરસ માટે કરવામાં આવે છે. દસ વરસમાં કરવાની પ્રગતિનાં લક્ષ્યો વિચારવામાં આવે છે, પણ આયોજન દર વરસે નવેસર કરવામાં આવે છે.

—'લોકજીવન'.

જોહાનીસબર્ગમાં અવસાન

જોહાનીસબર્ગ શહેરમાં ઘણાં જુના વખતથી વસેલાં લોકપ્રિય માતુશ્રી પાર્વતીબહેન ઇચ્છારામ વેલજી પારેખ ૬૮ વર્ષની પુખ્ત ઉમ્મરે પોતાની પાછળ પાંચ પુત્રો પુત્રવધુઓ અને પૌત્રોને શોકમાં મુકી સ્વર્ગવાસ પામ્યાં છે.

મરહુમ સ્વભાવે માયાળુ અને ઘણા જ લોકપ્રિય હતા. એટલે સ્મશાન યાત્રામાં પારીના તેમજ દુરનાં અનેક

સ્વ. પાર્વતીબહેન ઇચ્છારામ.

સ્નેહીઓએ હાજરી આપી મહુમના પ્રેમની અંતિમ મુક શ્રદ્ધાંજલિ આપી હતી.

સ્મશાન યાત્રામાં, જાતે હાજરી આપી, તાર ટેલીફોન અથવા પત્રો વડે દિલસોજી પાઠવનાર પ્રત્યેક ભાઇબહેનોનો જયંતિલાલ પારેખ અને કુટુંબના ભાઇઓ આ પત્રદ્વારા આભાર માને છે.

વિવિધ ખબરો

કાઠીઆવાડ હીંદુ સેવા સમાજ

શ્રી કાઠીઆવાડ હીંદુ સેવા સમાજની વાર્ષીક સામાન્ય સભા શનીવાર તા. ૧૧-૬-૫૫ના રોજ લોર્ન સ્ટ્રીટ પર આવેલા સમાજના મહાત્મા ગાંધી હોલમાં સમાજના પ્રમુખ ડૉ. એન. પી. દેસાઈના પ્રમુખપણા હેઠળ મળી હતી. પ્રાર્થના બાદ ગત વર્ષની મીનીટ સમાજના મંત્રી શ્રી. વૃજલાલ જે. ઠક્કર તરફથી વાંચવામાં આવી હતી, જે સ્વિકારાયા બાદ વાર્ષીક હેવાલ વાંચવામાં આવ્યો હતો અને શ્રી. વી. પી. દેશાઈ તરફથી વાર્ષીક હિસાબ રજુ કરવામાં આવ્યો હતો. બન્નેપર વિસ્તૃત ચર્ચા થયા બાદ તે સ્વિકારામાં આવ્યા હતા. બાદ કરીઝ ફાઉન્ટનમાં કેળવણી અને ધાર્મીક ક્રીયા માટે સમાજને કોરપોરેશન તરફથી મળેલી જમીન પર કઈ જાતની નિશાળ બાંધવી તેના પર ચર્ચા થઈ હતી અને તેને લગતું જરૂરી કાર્ય મેનેજીંગ કમીટીને સોંપવામાં આવ્યું હતું. બાદ નવા કાર્યવાહકોની ચુંટણી નીચે પ્રમાણે થઈ હતી: પ્રમુખ: ડૉ. એન. પી. દેસાઈ, ઉપપ્રમુખો: મેસર્સ નાથાલાલ શામજી દેવશી, સોની વીઠલ પ્રેમજી અને નથ્થુ ટાભા. જો. ના. મંત્રીઓ. મેસર્સ એન. વી. મહેતા અને એચ. એચ. ધુપેલીઆ. જો. મા. ખજાનચીઓ: મેસર્સ વી. પી દેશાઈ અને દામજી નથ્થુ. ઓડીટર: શ્રી. સી કે. મહેતા ટ્રસ્ટીઓ: મેસર્સ ઠક્કર મનજી, વી. આર પારેખ, એમ. કે. લોઢીયા, પી એચ. ધુપેલીઆ અને પ્રાગજી કારા. કમીટી મેમ્બરો: મેસર્સ જે. કે. પાડીઆ, ટી. કે. સોની, સી. જે. મહેતા, વી. જે. ઠક્કર, એચ એન. નારણ, ડૉ. એસ. એચ. ઠાકર, ડૉ. ઓ. બી. સોની, માણેકલાલ એમ. લોઢીઆ, કે. પી. દેસાઈ, નારણદાસ વલ્લભદાસ, નારણદાસ એન. લાખાણી, હીરજી ત્રીકમજી, ડાહ્યાલાલ આર. મીસ્ત્રી, કાનજી મેઘજી, રતીલાલ વી. પારેખ, સોની મુળજી હીરજી, કૃષ્ણદાસ પી. દેસાઈ.

સભાનું કામ ત્રણથી રાતના આઠ વાગ્યા સુધી ચાલ્યા બાદ શાંતી પાઠ કરી સભા વિસર્જન થઈ હતી.

કરીયાવર નહિ

મૃગાવતી નામના જૈન સાધ્વીજીએ કરિયાવાર વિરૂદ્ધ આપેલા ઉપદેશને પરિણામે સૌરાષ્ટ્રના ચાર યુવાનો અને સોળ બાળાઓએ, તેમના માબાપ જો કરિયાવર લે કે આપે તો પોતાના લગ્ન નહિ કરવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી છે. આઠ માબાપોએ પણ પોતાના સંતાનોના લગ્નમાં કરિયાવર નહિ આપવા લેવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી છે.

ભારતમાં સાતસો માણસોએ એક આવકવેરો ભરે છે

આવકવેરાના અધિકારીઓની પરિષદમાં મદ્રાસના આવકવેરા કમીશ્નર શ્રી પી. સુબ્બરજીએ જાહેર કર્યું હતું કે, ભારતમાં દર સાતસો માણસ દીઠ માત્ર એકજ માણસ આવકવેરો ભરવાને પાત્ર હોય છે. દેશની ૩૭ કરોડની કુલ્લે વસતીમાંથી માત્ર સાડા છ લાખ માણસોજ આવકવેરો ભરનારા છે. જ્યારે ઈંગ્લાંડમાં પુખ્ત વયનાં દરેક સ્ત્રી અને પુરૂષ આવકવેરો ભરે છે. એટલે કે ત્યાંની વસતીના દર પાંચ માણસોમાંથી બે માણસો આવકવેરો ભરનારા છે.

યંત્ર-રાક્ષસ

ચોખાની એક મિલ ૭૦૦૦ માનવીના પેટ ઉપર તરાપ મારે છે. એક જીનીંગ મીલ કપાસ લોઢવાની મિલ ૩૦ માણસોની રોટી ઝુટવી લે છે. એક કાપડ મિલ એક હજાર કુટુમ્બો—૫૦૦૦ માનવીને બેકાર બનાવી ટળવળાવે છે. એક કાપડ મિલ આ ઉપરાંત વણાટ પ્રક્રિયા સાથે સંકળાયેલાં બીજા ૧૦૦૦ માનવીની છાશ-રોટી ખુંચવે છે અને તેનો માલ ખાનાર ખરીદનાર કે પહેરનાર તે પાપમાં ભાગીદાર બને છે.

ભારત સરકારને રાજાજીની સુચના

અમેરીકા જો અણુ પ્રયોગો ચાલુ રાખવા માટે દુરાગ્રહીજ હોય તો અમેરીકા પાસેથી આર્થીક મદદ સ્વીકારવાનું બંધ કરી દેવાની શ્રી રાજાજીએ ભારત સરકારને સુચના કરી હતી. તેમણે જણાવ્યું કે ભારતની પ્રજા પોતાના વિકાસ કાર્યક્રમ પાછળ જે રકમ ખર્ચી રહી છે તેના સરખામણીમાં અમેરીકાની આર્થીક મદદ અત્યંત નજીવી છે.

કસ્તુરબા સ્મારક સ્કુલ માટે ફાળો

ઉપરોક્ત ફાળામાં મળેલી નીચેની વધુ રકમો સાભાર સ્વિકારીએ છીએ:

આગલો સરવાળો	૨૨૮-૧૫-૦
ભુલાભાઈ પ્રેમજી (રસ્ટનબર્ગ)	૧૦-૧૦-૦
કુલ	૨૩૯-૫-૦

નોંધ

મી. સ્ટ્રાઉસને મળેલો ઠપકો

(૨૧૫માં પાનાનું અનુસંધાન)

નિવેદનનો અનિવાર્ય અર્થ એવો કરવામાં આવશે કે યુનાઈટેડ પાર્ટી તરફથી અત્યાર સુધી લેવામાં આવેલી મક્કમ સ્થિતિથી તે ચાતરેલા છે અને પાર્ટીએ બંધારણના જે નૈતિક પાયાપર લડત ચલાવેલી તે નાશ પામશે.

પરચુરણ

—કવી રવીંદ્રનાથ ટાગોર કૃત ટુંકી વાર્તાઓનો નવો સંગ્રહ મોસ્કોમાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો છે. સોવીયેટ ન્યુસ એજન્સી જણાવે છે કે અક્ટોબર ની ક્રાંતિ બાદ ટાગોરના પુસ્તકોની પચાસ આવૃત્તિઓ સોવીયેટ યુનીયનમાં થઈ ગઈ છે.

—હિરોશિમામાં ૧૦ વરસ પર થએલા અણુબોંબના ધડાકાથી ખુબજ વિરૂપ થએલી ૨૦ જાપાનીસ બાળાઓને 'પ્લાસ્ટીક સર્જરી' દ્વારા સુંદર કરવાના અખતરા અમેરીકા કરે છે.

—મુંબઈ રાજ્યમાં કેદીઓને પ્રાથમિક શિક્ષણ આપવામાં આવે છે. અને તે સાથે ઉદ્યોગો, જેવા કે વણાટ, શિવણ, સુતારીકામ, ખેતીકામ, સાબુ બનાવવાનું વિ. પણ શિખવાય છે. હવે સરકાર એક વર્કશોપ કાઢશે કે જેમાં કેદીઓ છુટયા બાદ પોતાની રોજી મેળવી શકે.

૧૧ પુસ્તકોનો સેટ

આ સેટમાં વિવિધ પુસ્તકો તમને વાંચવા મળશે. પુસ્તકો મોટાઓ માટે છે. કીમત ફકત પા. ૧-૧૯-૦.

શિક્ષક જોઈએ છે

ધી ઈસ્ટ લંડન હીંદુ સોસાયટી સંચાલીત ગુજરાતી શાળા માટે બપોરે અઢીથી પાંચ સુધી ગુજરાતી ભણાવવા માટે શિક્ષક જોઈએ છે.

ઉમેદવારોએ પોતાની લાયકાત તથા પગાર જણાવી નીચેના શરનામે અરજી કરવી.

Secretary :
East London Hindoo Society,
101 St. Georges Road,
East London.

નવલ કથાઓ

ઈંદીરાની આપવીતી	૫	૩
છેલ્લો અભીનય	૯	૬

બીજાં પુસ્તકો

ભુદાન યજ્ઞ	૨	૦
શ્રેયાર્થીની સાધના		
(કીશોરલાલ મશરૂવાળાનું જીવન	૭	૬

કીશોરલાલ મશરૂવાળા કૃત

સંસાર ધર્મ	૬	૦
દીપ નિર્વાણ (દર્શક)	૭	૦

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ

Phone 332651 P.O. Box 1549 Tel. Add ENBEEDEE.

MASTER BROS.
(PTY) LTD.
33 West Street, JOHANNESBURG.
MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS
HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, યુલન જર્સી, ઉલ, બાળકો માટેનો જાત જાતનો માલ, ઘર વપરાશ માટે તેમજ લગ્નાદિ પ્રસંગોએ શણગાર માટે રીબન વગેરે માટે અમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ
૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.
બોક્સ ૧૫૪૯.

એટલું તમે જાણો છો કે કેનેડાની વિશ્વ વિખ્યાત કંપની
સન લાઈફ ઓફ કનેડા
ઉપરોક્ત કંપનીના અમો સત્તાવાર એજન્ટ છીએ.
ઉપરાંત
દક્ષિણ આફ્રીકાની વરિષ્ઠ અદાલતની કેપ ઓફ ગુડ હોપ પ્રોવીન્સીયલ ડીવીઝનના સરકાર તરફથી નીમાયેલા અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી ભાષાન્તરકાર છીએ તેમજ અત્રેની ઈમીગ્રેશન અંગેનું કોઈ પણ જાતનું કામકાજ વિના વીલંબ ત્વરીત ગતીએ થઈ શકે છે.

1. Whatever there is a particular Life Assurance Problem a Sun Life of Canada Plan can solve it.
2. Prompt settlement of claims is a maxim of the Company's Management.
3. During 1951 the Company paid over £31,000 000 to annuitants, policy holders and their families.

The Sun Life of Canada is a Leader in World Wide Assurance.

Consult us first.

C. C. PALSANIA
GENERAL AGENT
Business, Estate, Financial, Insurance and Immigration Consultant.
Sworn Translator.
100 Sir Lowry Road, — CAPETOWN
P.O. Box 4624. Phone 32390

નવલ કથાઓ

પહેલો ફાળ	૯	૦
ઝેર તો પીધા છે જાણી જાણી	૧	૧
સાગર કથા	૮	૬
ઋણ મુક્તિ	૭	૬
આવતી કાલ	૭	૦
નીલ પંખી (નાટક)	૫	૦
ગોદાન બંગાલીનો અનુવાદ ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૬	૦
ચમેલી	૬	૦
ચૌરાની વાતો	૧	૦
રોજની રામાયણ (નાટીકા)	૫	૦
બહીષ્કાર	૬	૦
વિત્રાણ મંદિર	૧	૯
પ્રદીપ	૭	૬
સાગર સામ્રાટ	૬	૦
દ્વિરીફની વાતો	૧	૦
પૌરાણિક નાટકો	૫	૯
યૌવન ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૨	૦
આશાનું બીજ ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૪	૦
દરીયા વાટ	૧૦	૦
લામિઝરેબલ ભાગ. ૧. ૨. સેટની	૧૬	૦
કાંગ્રી	૭	૦
શંકિત હૃદય અને સંયુક્તા	૯	૦
વસુધરા	૬	૦
છેલ્લો પ્રયોગ	૭	૬
સ્વાધ્યાય ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૩	૬
દુર્ગા	૮	૦
જયસીંહ	૧૦	૦
મોહીની	૮	૦
પ્રભાત ફીરણો	૮	૦
માનવતાના મુલ	૭	૦
લાવણ્ય	૫	૯
ઝેરતો પીધા છે જાણી જાણી (દર્શક)	૫	૦

'Indian Opinion', Private Bag, Durban.

બીજા કેટલાક પુસ્તકો

ઈશ્કની ખુશ્બુ (નવલ કથા)	૧	૦
તેજચિત્રો (ટુંકા જીવન ચરીત્રો)	૭	૬
શહીદનો સંદેશ	૪	૦
વિરાંગનાની વાતો ભાગ ૧.	૬	૬
ઘરને મારગે નવલ કથા	૭	૬
મરૂ ભૂમિમાં ,,	૪	૦
મેઘમનુષ્ય ,,	૭	૧
પ્રથમ પત્ની ,,	૭	૮
રૂપનાથ ,,	૭	૦
ઢમાઇનો ભોગ ,,	૮	૦
ત્રિવિધ તાપ ,,	૫	૦
લુઇ પાશ્ચર (જીવન ચરીત્ર)	૫	૦
રાજા રાણી નાટીકા	૧	૦
નુતન રશિયાગાં ડોકીયુ	૩	૧
સોક્રેટીસની સફર	૨	૬
જીવતા તહેવારો (કા. કાલેલકર)	૫	૦
તુલસી ક્યારો નવલ કથા	૮	૧
સોહાગ ,,	૧	૦
કોનો વાંક ,,	૧	૯
જીવન ચ ત્રા ,,	૪	૮

Obtainable from :

'Indian Opinion',
Private Bag, Durban.

ચિત્રમાં શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા

પાકાં પુંઠાનું સુંદર પુસ્તક તમાં આખી ગીતા સુંદર ચિત્રોમાં આપવામાં આવી છે અને લખાણ અંગ્રેજી અને હીંદીમાં આપવામાં આવ્યું છે.

કીમત પા. ૫—૧૦—૦.

મહાત્મા ગાંધીજીનું જીવન ચરિત્ર આઠ ભાગમાં. એકજ સેટ બાકી રહ્યો છે. કીમત પા. ૧૮—૦—૦ આ પુસ્તકોની કીમત હીંદમાં હવે લગભગ બમણી થઇ ગઇ છે. અમારે ત્યાં પ્રથમ ઓછા ભાવે આવી હોવાથી આ ભાવે આપી શકીએ છીએ.

તુરતજ પૈસા સાથે ઓર્ડર મોકલો, વહેલો તે પહેલો.

મળવાનું ઠેકાણું :

'Indian Opinion'
Private Bag, — Durban.

નવલ કથાઓ

સારા સારા લેખકોનું સુંદર સાહીત્ય

કપાલ કુંડલા (બંકીમ ચંદ્ર)	૧	૧
નવલીકાઓ (મેઘાણી)	૬	૬
મળેલાંજીવ (પ્ર. પટેલ)	૭	૦
સોરઠી ગાથા ૪	૧	૬
મેઘ બીંદુ	૭	૦
ઊભી વાટ	૮	૧
ઉન્નયન	૭	૦
કલાની સહચરી	૫	૦
કઉંચ વધ	૧૦	૧
અણુખુટ ધારા	૭	૧
શહીદોનો સંદેશ (આયરલેન્ડના શહીદ)	૪	૦
કરૂણા દેવી (સાને ગુરૂજી)	૨	૩
માનવતાના હિલામ લેખીકા હેરીયેટ બિચર અનુવાદક શશીન ઓઝા	૧૫	૦
સોનેરી છાયા	૧૦	૦
સ્વપ્ન સૃષ્ટી	૧૦	૦
છાયા પ્રકાશ	૧૩	૬

ર. મ. દેશાઇ કૃત

દિવડી	૧૨	૦
માનવી ખંડીયેરો (એક રક્ત પિત્તીની આત્મ કથા)	૧	૦
લોક ભાગવત (નાનાભાઈ ભટ્ટ કૃત) શ્રીમદભાગવતની કથાઓ	૧૬	૦
કીમીયાગારો (૧૮ મહાન નરનારીઓનો ટુંક પરીચય) યશોધર મહેતા	૬	૦
સર્જાતા હઈયા (નવલભાઈ શાહ) જ્ઞાન સાથે આનંદ આપતી નવલ કથા	૭	૬
મુક્ત પંખી	૮	૦
યાત્રા	૧૦	૦
રાધારાણી	૯	૦

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ.

ગાંધી સાહીત્ય

દ. આ. નો ઈતીહાસ		૭	૧
મહાદેવ દેશાઇનું જીવન ચરીત્ર		૨	૩
મહાદેવ દેશાઈની ડાયરી	ભા. ૧	૧૦	૦
,, ,, ,,	ભા. ૨	૧૨	૦
,, ,, ,,	ભા. ૩	૧૧	૧
,, ,, ,,	ભા. ૪	૮	૦
,, ,, ,,	ભા. ૫	૧૧	૦
બાપુની કારાવાસની કહાણી		૧૫	૦
હસ્ત લીખીત હીંદ સ્વરાજ્ય		૪	૦
આત્મ કથા (ગાંધીજી)		૭	૬
ગાંધીજીની સંક્ષીપ્ત આત્મ કથા		૨	૬
બાપુની ઝાંખી (કાકા કાલેલકર)		૩	૦
રામ નામ (ગાંધીજી)		૨	૦
બાપુ મારી મા (મનુ ગાંધી)		૧	૬
બાપુની પ્રસાદી		૫	૦
ગાંધીજી અને સામ્યવાદ (કી. મશરૂવાળા)		૩	૦
નીતી નાશને માર્ગે (ગાંધીજી)		૨	૦
અનાસ્કતી યોગ (ગાંધીજીએ ગીતાજીનો કરેલો અનુવાદ)		૧	૬
ધર્માત્મા ગોખલે (ગાંધીજી)		૧	૬
આશ્રમ ભજનાવલી		૧	૦
હીંદનો કોમી ત્રીકોણ (કોમવાદ વિશે લખેલું)		૩	૦
આરોગ્યની ચાવી		૧	૬
કીંગ કોંગ એક સાહસથી ભરપુર બાળ વાર્તા		૩	૦

મળવાનું ઠેકાણું: આ ઓફીસ.

'Indian Opinion' P. Bag.,
Durban, Natal.

વાંચવા લાયક સાહિત્ય

ગીતા મંથન (કી. ધ. મશરૂવાલા કૃત)	૭	૬
ગૌ સેવા (ગાંધીજી)	૨	૦
માનવી ખંડિયેર (અનુ. કાકા કાલેલકર કી. ધ. મ.)	૬	૦
ગીતા બોધ (ગાંધીજી)	૧	૦
બા બાપુની શીળી છાયામાં (મનુ ગાંધી)	૪	૬
બાપુ (ધ. બિરલા)	૨	૬
મધુકર (વિનોબા)	૫	૬
ત્યાગ મુર્તિ અને બીજા લેખો (ગાંધીજી)	૬	૦
ત્યારે કરીશું શું (ટોલ્સટોય)	૪	૯
વ્યાપક ધર્મ ભાવના (ગાંધીજી)	૬	૦
દારૂબંધી (કુમારઅપ્પા)	૧	૩
ઓતરાંતી દીવાલો (કાલેલકર)	૧	૩
કન્યાને પત્રો ન. પરીખ (તારૂણ્યમાં પ્રવેશતી બાળાઓ માટે)	૨	૬
મરૂકુંજ . (મ. ત્રીકમજી ક્ષયરોગી માટે)	૨	૦
આશ્રમ ભજન મંડળી સં. જુ. દવે (ભજનોનો સંગ્રહ)	૧	૬
ગાંધીજી (બાળકો માટે ચરીત્ર)	૧	૬
વિશ્વશાંતી કાવ્ય (ઉ. જોશી.)	૧	૦
બનોને (રા. અમૃતકોર)	૧	૦
હીંદી રાષ્ટ્રીય મ. સ.નું બંધારણ	૧	૦
ગીતા પદાર્થ કોષ (ગીતાજીમાં આવતાં શબ્દોનો અર્થ)	૧	૦
આત્મ રચના જુ. દવે.	૮	૦
દીલ્હી ડાયરી (ગાંધીજી)	૭	૬
આપણું હીંદુસ્થાન	૩	૦

મળવાનું ઠેકાણું

INDIAN OPINION.
PRIVATE BAG, DURBAN.

ગુજરાતી સ્કુલોને સુંદર તક

નિશાળના પુસ્તકો

નવયુગ વાચન માળા

પુસ્તક બીજુ	૨	૦૯
પુસ્તક ચોથુ	૩	૦

નુતન લેખન તાલીમી વર્ગ

ભાગ ૧, ૨, ૩, ૪. પ્રત્યેકની	૧	૦

ચાલો લખીએ

ભાગ ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭. પ્રત્યેકની	૧	૩
ભારતનો ઈતિહાસ ભાગ ૧	૨	૦
દેશ વિદેશ ભાગ ૧	૨	૯
ગુજરાતનું ગૌરવ	૧	૯
હીંદના ઈતિહાસની રૂપરેખા ભાગ ૧.	૨	૨
દેશ દીપકો	૨	૦
ભુગોળ પરીચય ભાગ ૩	૧	૧૦
,, ,, ભાગ ૪	૨	૩
પ્રાચીન સમયની રસકથાઓ	૧	૯
મીડલ સ્કુલ અંક ગણિત ભાગ ૧.	૨	૯
મારૂં ગણિત ભાગ ૧	૧	૩
,, ,, ભાગ ૩	૧	૬

આ પુસ્તકો ડઝન બંધી લેનારને ૧૫ ટકા કમીશન આપવામાં આવશે.

સી. ઓ. ડી. થી માલ મોકલવામાં નહીં આવે.

Obtainable from :

'INDIAN OPINION'
Private Bag,
Durban.

ધર્મપ્રેમી કુટુમ્બો માટે ખાસ મંગાવેલ પુસ્તકો

ઈશોપાસના	૧	૩
આરતી સંગ્રહ	૧	૩
દાણ લીલા	૧	૩
સત્યનારાયણની કથા	૨	૬
સોળ સોમવારની કથા	૨	૬
પ્રભુમય જીવન	૩	૬
નિત્યપાઠ	૩	૬
ચંડીપાઠ	૫	૬
પ્રાચીન વ્રત કથાઓ	૬	૬
સંતોની સુવાસ	૭	૬
પુરૂષોત્તમ માહાત્મ્ય અધિક માસની કથાઓ	૮	૬
શ્રી શીવ સહસ્ર નામાવલી	૨	૦
ભાત ભાતનું ભરત કામ (છોકરીઓને શીખવા લાયક)	૨	૬

Include Postage and Packing charges.

Obtainable from:

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street,

Phone: 26070.

DURBAN.

Phone 22905 Tel. ADD.: "GANDABHAI"

The Home Of INDIAN SWEETMEATS.

G. C. Kapitan & Son

Vegetarian Restaurant

Upcountry customers are requested to send their **POSTAL ORDER** with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા મહેરબાની કરવી. મીઠાઇની કીંમત ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટેજ ઉમેરવા વિનંતી છે.

ના. રોડેશીયા શી. ૧-૦ રતલે. સધર્ન રોડેશીયા ૯ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો

154 GREY STREET, DURBAN.

Telephone: 20951

177 Grey Street DURBAN.

Bhagat's Vegetarian Lounge

(Prop: G. L. BHAGAT)

Ghee Sweetmeat Specialists

Receptions and Wedding Parties Catered For

ટેલીફોન: ૨૦૯૫૧

૧૭૭ ગ્રે સ્ટ્રીટ ડરબન.

ભગત્સ વેજીટેરીયન લાઉંજ

(પ્રોપ્રાઇટર: જી. એલ. ભગત)

ઘીની મીઠાઈઓના સ્પેશ્યલીસ્ટ

મેળાવડાઓ, લગ્ન પ્રસંગોએ અમે મીઠાઈઓ પુરી પાડીએ છીએ.